Leto XXIV., št. 123 | Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt | Ljubljana, sreda 31. maja 1944 | Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

94 USA-Terrorflugzeuge abgeschossen

Fortsetzung des feindlichen Grossangriffs in Italien — Im Raum Valmontone alle Feindangriffe zerschlagen

Aus dem Führerhauptquartier, 30. Mai. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Der Schwerpunkt des feindlichen Grossangriffs lag gestern am äussersten Westflügel der italienischen Front von der Küste bis in den Raum der Albaner Berge. Dem hier mit massierten Infanterie- und Panzerkräften angreifenden Gegner gelangen an einigen Stellen örtliche Einbrüche, die durch Gegenangriffe sofort bereinigt oder abgeriegelt wurden. 25 feindliche Panzer wurden dabei abgeschossen. Östlich Velletri scheiterten zahlreiche in Bataillonsstärke geführte feindliche Angriffe. Südlich und südwestlich Valmontone zerschlugen unsere Truppen alle Angriffe, die der Gegner mit zusammengefassten Kräften führte und gewannen bei Fortsetzung des eigenen Gegenangriffes weiteres Gelände zurück.

Im Raum beiderseits Ceccano griff der Feind mit überlegenen Kräften unsere Stellungen an und konnte in den von Nachtruppen zäh verteidigten Ort eindringen. Östlich des Sacco-Flusses wurden bei der Abwehr feindlicher Angriffe bei Pofi 22 feindliche Panzer abgeschossen. Kampfflieger der Kriegsmarine schossen im Golf von Genua ein britisches Schnellboot in Brand.

Im Osten kam es auch gestern zu keinen Kampfhandlungen von Bedeutung.

Über dem Finnischen Meerbusen schossen Wachfahrzeuge der Kriegsmarine sechs sowjetische Bomber ab, sieben weitere wurden im Luftkampf vernichtet.

In der letzten Nacht führten deutsche Kampfflugzeuge wirksame Angriffe gegen die Bahnknotenpunkte Kasatin und Shmerinka, die Brände und Explosionen in Betriebsstoff- und Munitionslagern hervorriefen.

Nordamerikanische Bomberverbände drangen bei Tage von Süden und Westen in das nord-, mittel und südostdeutsche Reichsgebiet ein. Besonders in Leipzig, Posen und Kottbus entstanden Schäden. Die Bevölkerung hatte Verluste. In heftigen Luftkämpfen und durch Flakartillerie wurden 94 feindliche Flugzeuge vernichtet.

In der vergangenen Nacht warfen einzelne britische Flugzeuge Bomben im Raum von Wien und auf Hannover.

Deutsche Kampfflugzeuge führten wirksame Angriffe gegen die englischen Hafenstädte Falmouth und Portsmouth.

Anglija v zagati

Zanjo ni izhoda iz ameriško-sovjetskega objema ne poti nazaj k Evropi

Budimpešta, 30. maja. S politiko Velike Britanije in njenimi negativnimi posledicami za imperij se bavi »Uj Magyarcsag«, ki pravi med drugim: Spočetka nismo mogli razumeti, čemu gleda Anglija tako hladno in odklonilno na razvoj Hitlerjeve Nemčije. Nemška diplomacija je bila že pred vojno pripravljena, da bi dala vsa jamstva, da se ne bo dotaknila angleškega imperija in njegovih svetovnih gospodarskih postojank. Vodja nemškega Reicha je že od vsega početka spoznal, kaj bi za razvoj evropske miselnosti pomenila realizacija sovjetskih in ameriških načrtov o svetovnem gospodstvu. Monakovski sporazum bi bil lahko izhodišče novega razvoja, »v katerem bi Anglija lahko preje ali kasneje spoznala zapovedi skupne zgodovinske nujnosti ter se povrnila nazaj k Evropi, še preden bi bilo prepozno«. Kasneje, po nasilnem vtikanju Amerike, pa je Führer že napovedal usodo britanskega svetovnega imperija. Razvoj zadnjih dveh let je te Hitlerjeve napovedi vedno znova potrdil. Pohlep po oblasti, ki ga pri Zedinjenih državah ni mogoče nasititi, ter povsem neprikrito stremljenje Amerike po britanski kolonijalni posesti, prihajata vedno bolj do izraza.

Nič manj ne pomagajo Sovjeti za izpolnitev te napovedi. V Moskvi in Teheranu je sovjetska Rusija javno izrazila svojo zahtevo po oblasti v Evropi, ki ji je bila tudi priznana. Poraz Nemčije bi pomenil, da bi Evropa v vsej svoji celoti prišla pod sovjetsko oblast ter da bi Anglija prenehala biti svetovna sila. Tudi kot evropska sila ne bi mogla vzpostaviti ravnotežja s sovjetskim imperializmom.

Anglija se ne more več rešiti iz globokega prepada, v katerega je padla. Moskva in Washington sta porinila Churchilla, Edena in tovariše v zagato, iz katere ni več nobenega izhoda. Anglija se sedaj, pa čeprav bi hotela, ne bi mogla več obrniti proti svojim zaveznikom.

Z invazijo lahko le še več izgubi. Evropski narodi, predvsem oni, ki z orožjem v roki branijo bodočnost kontinenta, se morajo zavedati, da iz te zadnje runde ni nikakega mirnega izhoda. Za Anglijo, ki je niti s prigovarjanjem, popuščanjem, dobro voljo in z razmišljanjem o njenih lastnih interesih ni bilo mogoče spraviti k pameti, ostane kot zadnji in edini dokaz pač le še orožje. Narodi evropske solidarnosti pa nimajo nikake druge izbire, kot da zmagajo ali umro. Na to so pripravljeni, ker hočejo živeti in ker bi bila uspešna invazija zanje še hujša kot smrt.

Anglija pa je s povzročitvijo svetovne vojne, z izdajstvom nad Evropo ter z razdejanjem evropskih mest in zgodovinskih kulturnih središč, z umori neštetih nedolžnih otrok in žena zagrešila tako veliko zločinstvo, da je zanjo pravična kazen lahko le še orožje.

Beseda o sovražnikovem zračnem strahovanju

Pomemben članek državnega ministra dr. Goebbelsa v listu „Völkischer Beobachter“

Berlin, 27. maja. Pod naslovom »Beseda o sovražnikovem letalskem strahovanju« priobčuje dnevnik »Völkischer Beobachter« članek državnega ministra dr. Göbbelsa. Minister izvaja med drugim naslednje: »Skoraj nikjer danes več ne taje, da veljajo sovražnikovi strahovalni napadi edino namenu, da bi zrušili moralo nemškega civilnega prebivalstva. Sovražnik se bori proti nezaščitenim ljudem, v večini primerov proti ženam in otrokom, da bi s tem prisilil može naše domovine k popuščanju. Treba si je le ogledati kakšno mesto v Nemčiji ali na zasedenih področjih, ki je bilo že večkrat bombardirano, da se moremo z lastnimi očmi prepričati, da je bil naš vojni potencial zadet z zračnim strahovanjem le za en odstotek, medtem ko je ostalih 99 odstotkov razdejanja odpadlo izključno na civilni sektor. Naši sovražniki pa se tudi ne sramujejo svojih dejanj. Ni treba mnogo iskati v britanskem ali severnoameriškem časopisju, da dobimo za to točno in dokazov polno podlago.

„Rušite velika mesta in s tem boste uničili voljo do vojne!“ Tako je pisal že leta 1930 angleški strokovnjak za letalstvo J. M. Spaight v svoji knjigi „Air Power and the Cities“. Na tej tendenci britanske zračne vojne se od tedaj ni nič spremenilo. Znani londonski časopis „News Chronicle“ je pisal: „Mi smo za to, da izkoreninimo vsako življenje v Nemčiji: moža, ženo, otroka, ptice in mrčes. Niti trave ne bomo pustili rasti.“

Severnoameriški publicisti pa tudi niso nič manj krvoločni. Eden njihovih prvih govornikov Rajmond Clapper pravi: „Teror in brutalnost sta najboljši strani zračne vojne.“ Celo anglikanska cerkev javlja v svojem uradnem organu „Church of England“ dne 28. maja naslednje: „Perverzno mnenje krščanstva je, da se ne sme moriti civilistov.“ Knezoškof v Yorku dr. Cyrill Garbett blagoslavlja barbarske metode anglo-ameriškega zračnega strahovanja v svojem pastirskem pismu meseca junija 1943 s temile besedami: „Le majhno zlo je bombardirati nemške civiliste.“

Doslej o takih zlobnih in nizkotnih izjavah, ki pomenijo poziv k moritvi žená in otrok, narod ni bil obveščen, ker smo se bali, da bi se spričo takih ciničnih izjav maščeval nad piloti sestreljenih letal, ki pristajajo na nemškem ozemlju. Anglo-ameriški strahovalni letalci so pričeli v zadnjih tednih poleg breznačrtnega bombardiranja stanovanjskih okrajev naših mest napadati tudi nemško civilno prebivalstvo ter ga v nasprotju z vsemi mednarodnimi zakoni obstreljevati z letalskim orožjem in hladnokrvno moriti. To ni v nikaki zvezi z vojno, to je navaden umor. Anglo-ameriški piloti pa se postavljajo s takim zločinskim načinom borbe izven mednarodno priznanih vojnih zakonov. Preteklo nedeljo so sovražnikova letala, da navedem le en primer iz med tisočih, v sakem okrožju napadla skupino igrajočih se otrok z letalskim orožjem, pri čemer je bilo mnogo izgub.

Nihče se ne sme čuditi, če se bo polastilo spričo teh ciničnih zločinov prizadetega prebivalstva ogorčenje. Le s pomočjo oboroženе sile je možno zavarovati življenje sovražnikovih letalcev po takih napadih, ker bi jih ogorčena množica prebivalstva sicer pobila. Kdo ima tu prav, ali morilci, ki pričakujejo po svojih zlodejstvih še humano ravnanje, ali žrtve, ki se branijo? Na ta vprašanja je odgovor pač lahek. Vsekakor bi bilo preveč zahtevano od nas, če bi nas pozvali, da postavimo nemške vojake v obrambo morilcev otrok. Če Angleži in Američani gledajo na nas kot nadležne naseljene rodove ter hočejo z nami tudi tako postopati, je naša stvar, če si mi to dopustimo dopasti.

Komaj možno in znosno se nam dozdeva,« piše dalje minister, »da bi postopali nemška policija in vojska proti nemškemu narodu, če ravna proti morilcem otrok tako, kakor zaslužijo. Tudi anglo-ameriškemu samovoljstvu mora biti enkrat konec. Piloti se ne smejo vedno izgovarjati, da so ravnali kot vojaki na povelje. V nobenem vojnem zakonu ni določeno, da je vojak po storjenem zločinu prost vsake krivde, če se izgovarja s poveljem predpostavljenega.

Vedno je bila naša želja,« tako končuje dr. Göbbels svoja izvajanja, »da bi se vodila vojna v viteških oblikah. Sovražnik pa tega noče. Ves svet je temu priča. Ves svet bo tudi priča za to, da bomo mi znali najti sredstva in poti, da se obranimo takih zločinov. Mi smo dolžni našemu narodu, da častno in hrabro branimo življenje naroda, ki nikakor ne zasluži, da postane divjačina na sovražnikovih zračnih lovih.«

Moskovski list znova napada poljsko izseljeniško vlado

Stockholm, 30. maja. Moskovska »Pravda« je ostro napadla poljsko izseljensko vlado v Londonu ter vse neboljševiške Poljake, ki žive v inozemstvu. Napad tolmačijo kot napoved pričetka novega Stalinovega roparskega pohoda.

Turški državni proračun

Carigrad, 31. maja. Velika narodna skupščina je sprejela državni proračun za leto 1944-45. Izdatki bodo znašali 956 milijonov, prejemki pa 901 milijonov turških funtov. Primanjkljaj 55 milijonov nameravajo kriti s posojili. Večino dohodkov bodo porabili za narodno obrambo, ki zahteva dnevno 1.5 milijonov turških funtov. **80% prejemkov dohodkov odpade na davke.**

Francoska duhovščina proti letalskemu terorju

Pariz, 30. maja. Visoki francoski cerkveni dostojanstveniki so pri pogrebnih slovesnostih na binkoštni ponedeljek znova zavzeli svoje stališče k angloameriškemu letalskemu terorju, ter ga pred vsem svetom ožigosali. Že pred 14 dnevi so svojim angleškim in ameriškim duhovnim bratom poslali poslanico o groznih posledicah letalske vojne. Kardinal Gerlier Lyona je v Lyonu pri pokopu 500 žrtev ugotovil, da je zelo žalostno, da prav oni krogi, ki bi lahko ugodno rešili to vprašanje, doslej sploh še ničesar niso hoteli slišati o vseh teh pozivih in protestih. Pomožni škof v St. Etienneu je izjavil v svojem pastirskem pismu: »Ker povzroča ta vojna tako grozna opustošenja, ker mori in pobija tisoče starcev, žena in otrok, ali pa jih preganja iz njihovih skrivališč, pač ne moremo reči drugega kakor da je nečloveška ter da je vsemu človeštvu v sramoto. Ni človeka, ki ne bi zaradi takih dejanj občutil v sebi nekega notranjega odpora. Najraje bi človek na glas izrazil svoje ogorčenje ter ljudem, ki so odgovorni za te grozote, vse to povedal v obraz. Bombardiranje tesno skupaj stanujočega prebivalstva je pač zelo bedna strategija.«

Marseilleski nadškof je prav tako objavil pastirsko pismo, v katerem najostreje obsoja letalski napad na Marseille ter sploh vsako bombardiranje. Dejal je, da predstavlja neodpusten zločin nad nedolžnim in mirnim prebivalstvom. Njegove povzročitelje ljudstvo samo preklinja.

Hudi letalski spopadi

Berlin, 30. maja. Mednarodni poročevalski urad javlja, da je v današnjih dopoldanskih urah znova prišlo do večjih letalskih spopadov. Nemške lovske sile, ki so imele nalog, napasti severnoameriške bombnike in njihovo lovsko spremstvo, so se zagnale proti sovražnim oddelkom že ob njihovem prihodu. V pasu protiletalske obrambe je otvorilo topništvo silovit ogenj. Do hudih letalskih spopadov je prišlo tudi nad južno Nemčijo. Njihovo težišče je bilo na področju severnovzhodno od Alp. Pri obeh operacijah je nemška obramba stalno napadala ameriške bombniške oddelke, ki so operirali z močnim spremstvom lovcev za dolge polete.

Velike izgube ameriškega letalstva

Berlin, 30. maja. Kakor poroča mednarodni poročevalski urad, so Američani v ponedeljek pri svojih napadih na Nemčijo, na zapadne zasedene dežele ter na južne kraje izgubili najmanj 112 letal. Med njimi je bilo 78 štirimotornih bombnikov. Zlasti se je izkazalo težko protiletalsko topništvo, ki je tako nad vzhodnim alpskim predgorjem kakor nad srednjo Nemčijo in nad obalo Vzhodnega morja sestrelilo precejšnje število štirimotornih bombnikov.

Žrtve letalskih napadov v Franciji

Vichy, 30. maja. Francoski radio je v ponedeljek zjutraj objavil zadnjo bilanco angloameriških terorističnih napadov na Francijo, izvršenih v petek, soboto in nedeljo. Med prebivalstvom je okrog 4000 žrtev, 5000 ljudi je bilo ranjenih. Radio je opozoril, da so zlasti mladinske organizacije odlično pomagale pri reševalnih in očiščevalnih delih.

Prevrat v Ekvadorju

Stockholm, 30. maja. Kakor poroča Reuter iz New Yorka, je v Ekvadorju izbruhnil upor. Njegovi voditelji so pristaši bivšega predsednika Pedra Velasca Ibarra, ki je trenutno v pregnanstvu. Neka nadaljnja Reuterjeva vest iz Guayaquila pravi, da vojaštvo tamkaj obvladuje položaj. Iz Quita ni še nikakih poročil.

Stockholm, 30. maja. Kakor javljajo iz Quita, je predsednik Ekvadorja dr. Carlos Arroyo del Rio odstopil skupno z vsemi člani svoje vlade. Svojo oblast je predal podpredsedniku senata dr. Faustu Navarru Allendu, nakar je pobegnil v ameriško poslaništvo.

Guayaquil, 30. maja. Po vesteh neke severnoameriške agencije so v Guayaquilu osnovali začasno vlado, ne da bi vedeli, kako se razmere razvijajo v ostalih delih dežele. Začasna vlada ima svoj sedež v palači vojaškega poveljstva.

10.000 žena prisiljeno k delu v indijskih rudnikih

Šanghaj, 30. maja. Narodnoindijski krogi objavljajo sedaj podrobnosti o ravnanju z indijskimi ženami v indijskih rudnikih, ki mečejo kaj čudno luč na resnični položaj dežele. »Zloglasna koncentracijska taborišča Sovjetske zveze so našla svoje tropsko nasprotje v indijskih rudnikih«, so izjavili Indijci na podlagi došlih poročil. 10.000 indijskih žena je bilo prisiljenih k delu v rudnikih. Med njimi tudi otroci v starosti 12 let. Dnevno traja delo po 9 ur, dejansko pa je skoro neomejeno, ker morajo žene v rudnikih bivati in spati. Marsikatera žena včasih po več dni ne pride iz rovov. Takozvana »naselja« okoli rovov mečejo pesek v oči najelementarnejšim zahtevam higiene. V ostalem pa niso nič drugega, kakor jetniška taborišča, kjer so žene pod najstrožjim nadzorstvom. Beg sploh ni mogoč, saj bi tudi izstradane in od dela utrujene žene ne imele dovolj moči za pot. Zaradi tega pa tudi ni noben čudež, da je zadnja epidemija malarije povzročila ravno med indijskimi delavkami v rudnikih toliko smrtnih primerov. V mnogih krajih je umrlo nad 50% delavk.

Nazadovanje ameriške vojne proizvodnje

Stockholm, 30. maja. Predsednik severnoameriškega vojnoproizvajalnega urada Donald Nelson je poročal v nedeljo, da je proizvodnja vojnega materiala zaostala za načrti. Nazadovanje proizvodnje traja že od septembra lanskega leta. Najbolj je nazadovala v letalski industriji, čeprav je bilo v načrtu, da se nasprotno še poveča.

94 ameriških terorističnih letal sestreljenih

Nadaljevanje sovražnikovega velenapada v Italiji — Pri Valmontonu so bili vsi sovražnikovi napadi razbiti

Führerjev glavni stan, 30. maja. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Težišče sovražnikovega velenapada je bilo včeraj na skrajnem zapadnem krilu italijanskega bojišča od obale pa do Albanskih gora. Nasprotniku, ki je tu napadal s strnjenimi pehotnimi in oklopniškimi silami, so ponekod uspeli krajevni vdori, ki pa smo jih s protinapadi takoj očistili ali pa zajezili. 25 sovražnikovih oklopnikov smo pri tem sestrelili. Vzhodno od Velletrija so se izjalovili številni, z bataljoni izvedeni sovražnikovi napadi. Južno in južnozapadno od Valmontona so naše čete razbile vse napade, ki jih je izvršil nasprotnik s koncentriranimi silami. Pri nadaljevanju lastnih protinapadov so ponovno osvojile nadaljnje ozemlje.

Na področju ob obeh straneh Ceccana je sovražnik z nadmočnimi silami napadel naše postojanke. Uspelo mu je, da je vdrl v kraj, ki so ga žilavo branile naše zaščitnice. Vzhodno od reke Sacco smo pri obrambi sovražnikovih napadov pri Pofi uničili 22 sovražnikovih oklopnikov.

Bojne edinice vojne mornarice so v Genovskem zalivu zažgale britanski brzi čoln.

Na vzhodu tudi včeraj ni bilo nikakih pomembnejših bojev.

Nad Finskim zalivom so zaščitne ladje vojne mornarice sestrelile 6 sovjetskih bombnikov, 7 nadaljnjih pa je bilo uničenih v letalskih bojih.

V zadnji noči so nemška bojna letala uspešno napadla železniški križišči Kasatin in Žmerinko, kjer so povzročila požare in eksplozije v skladiščih pogonskih sredstev in municije.

Severnoameriški bombniški oddelki so podnevi z juga in z zapada vdrli v severno, srednje in južnonemško ozemlje. Zlasti v Lipskem, v Poznanju in v Kottbusu je nastala škoda. Prebivalstvo je imelo izgube. V silovitih letalskih bojih in s protiletalskim topništvom smo uničili 94 sovražnikovih letal.

V pretekli noči so vrgla posamezna britanska letala bombe na dunajsko in hanoversko področje.

Nemška bojna letala so uspešno napadla angleški obalni mesti Falmouth in Portsmouth.

Rumunsko vojno poročilo

Bukarešta, 30. maja. Rumunsko vrhovno poveljništvo je včeraj službeno objavilo, da ob spodnjem Dnjestru, v srednji Besarabiji in na moldavskem bojišču v nedeljo ni bilo nikakih posebnih dogodkov.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 30. maja. Finsko vojno poročilo se glasi:

V zapadnem delu Karelijske ožine živahnejši ogenj. Na vzhodnem delu smo odbili sovražnikovo naskakovalno skupino.

Na Maaselkaeški ožini smo odbili s podporo topništva in metalcev granat izvršen napad. Z ostalih kopnih bojišč ni kaj poročati.

Naši lovci so nad Karelijsko ožino sestrelili brez lastnih izgub dve sovražnikovi lovski letali.

Brezuspešni sovražnikovi poizkusi prodora na italijanskem bojišču

Letalski napadi na sovražnikove prometne zveze v zaledju bojišč v Italiji in na vzhodu

Berlin, 29. maja. Na italijanskem bojišču je bilo težišče bojev v nedeljo zvečer zopet na zapadnem krilu, kjer je napadal sovražnik z razpoložljivimi rezervami. Zapadno od Aprilije je poizkušal sovražnik prebiti nemške črte pri Colli Buon Riposo v severnozapadni smeri. Po težki topniški pripravi je pričel sovražnik napadati z oklopniki, ki so jim sledili pehota in strelci na kolesih in tovornih vozovih. Napadalni valovi sovražnika so zašli kmalu v osredotočeni nemški zaporni ogenj in je le posameznim delom uspelo približati se pravi bojni črti, kjer pa so jih odbili nemški grenadirji. Nadaljnji močni napadi so se izjalovili na obeh straneh ceste, ki vodi od Aprilije proti severu.

Južnozapadno od Velletrija je vodil sovražnik močne sunke s pehoto in oklopniki na področju Aprilije. Tudi ti so se izjalovili z velikimi izgubami sovražnika. Glavni sunek so izvajali Britanci in Američani v dolini med Albanskimi gorami in pogorjem Lepini. Sovražnikovi odseki, ki so prodrli iz Corija, so bili ustavljeni prejšnjega dne južno od Valmontone. Nemške rezerve so se spustile tudi z večjim delom teh naskakovalnih čet v borbo na področju Artene. V težkih bojih so dobile proti zagrizeno se branečemu sovražniku korakoma nekaj ozemlja, boji, ki valove sem ter tja, so pa še v polnem teku. Na južnem delu pogorja Lepini se je vrinil sovražnik proti kraju Sezze in Brivorno. Njegovi napadi so se izjalovili ob odporu nemških čet.

Na desnem krilu italijanskega napadalnega področja se je razvilo drugo težišče na področju Castro dei Volsci—Ceprano. Degolistične čete, ki so bile v petek v Volskih gorah vržene po težkih bojih nazaj, so preložile smer napada nekaj kilometrov proti vzhodu in prekoračile južnozapadno od Ceprana reko Sacco. Tukaj so jim pripravili nemški gorski in padalski lovci isto usodo kakor v soboto in jih ponovno vrgli na greben pogorja. Poizkusi, da bi ponovno prekoračili grebene proti severu, so se izjalovili v topniškem ognju. Pri Cepranu so napadali močni oddelki kanadskih oklopnikov, ki so poizkušali doseči tukaj Vio Caselino. V valujočih bojih je uspelo sovražniku, da se je približal zvečer vzhodnemu robu, kjer so padalski lovci zaustavili napadalne valove. V poznih večernih urah je nemško topništvo ponovno uspešno obstreljevalo sovražnikove izhodiščne postojanke in onemogočilo s tem nove sunke. V gornjem delu doline Liri je bil pritisk sovražnika slabši. Sovražnik je imel občutne izgube na minskih poljih; čete zaščitnice so prizadele iz svojih odpornih gnezd sovražniku težke izgube.

Letalstvo je podpiralo obrambne boje z napadi na zveze v zaledju in izhodiščne postojanke Britancev in Američanov. V noči na nedeljo so bombardirala težka nemška bojna letala sovražnikove kolone na Apijski cesti. Številni zadetki so povzročili izgube med pripravljenimi oklopniki in eksplozije v skladiščih streliva.

V nasprotju z dogodki v Italiji pa pojenjujejo bitke na vzhodnem bojišču, kjer ni bilo nikakih važnejših dogodkov razen krajevnih prask.

Na karpatskem predgorju je poizkušal sovražnik potem, ko je dobil nova ojačenja, osvojiti zopet neko višinsko področje, ki so ga zavzele nemške čete v zadnjem tednu. Napadi, ki so bili izvedeni po močnem topniškem ognju v jakosti bataljona, so bili odbiti in neki krajevni vdor očiščen s protisunkom. Boljševiki so imeli občutne izgube; v nemške roke je padlo mnogo ujetnikov. Na področju Kolomeje so odbile madžarske čete več sovjetskih izvidniških sunkov ter dovedle s pomočjo naskakovalnih oddelkov nekaj ujetnikov. V vojnem poročilu omenjene akcije proti boljševiškim tolpam so bile izvedene zapadno od Vitebska, in sicer južno od področja, ki je bilo pred kratkim očiščeno. Čiščenje, ki se je pričelo 20. maja, je stalo boljševike težke izgube nad 605 padlih in okoli 2500 ujetnikov. Razen tega je bilo razdejanih 126 bunkarjev in bojnih postojank, številno orožje pa zaplenjeno. V ostalih odsekih vzhodnega bojišča se niso razvijale nobene posebne vojne operacije.

Letalstvo je napadlo v noči na nedeljo sovjetska prometna središča in premike čet. Močni oddelki težkih nemških bojnih letal so bombardirali okoli polnoči z veliko množico rušilnih in zažigalnih bomb kolodvora Sarni in Rovno. V cilnih področjih so bili ugotovljeni prostrani požari in močne eksplozije. V bližini železniške postaje v Rovnu so letala zadela uspešno tudi zbirališča sovjetskih čet. Izmed več sto nemških letal, ki so se udeležila napada, se le eno letalo ni vrnilo na svoje oporišče. Nadaljnji uspeha polni napadi so bili izvedeni pri Tarnopolu na področju Putoška—Nevelj, južno od Ostrova in vzhodno od Narve proti sovjetskim izhodiščnim postojankam in zbirališčem oklopnikov.

Spet bombe na Rim

Rim, 30. maja. Na binkoštni ponedeljek je bil izvršen nov napad na Rim. Nastala je hudo razdejanje predvsem v okraju San Paolo. Pri bombardiranju neke bolnišnice je bilo ubitih tudi več angleških in ameriških ujetnikov, ki so se tam zdravili.

Razdejanje v Florenci in Tivoliju

Rim, 30. maja. Pri enem zadnjih napadov angloameriških strahovalnih bombnikov so bili v soboto razdejani Villa D'Este, štiri cerkve, narodni konvikt in magistrat v Tivoliju. Število žrtev še ni bilo mogoče ugotoviti. Tudi mesto Firence je doživelo v soboto hud strahovalni napad angloameriških zračnih gangsterjev, pri katerem so bili razdejani dragoceni kulturni spomeniki.

Dva samostana poškodovana

Rim, 30. maja. Znani samostan trapistov Frattochie pri Albanu južnovzhodno od Rima so sovražni bombniki s fosforними in zažigalnimi bombami močno poškodovali.

»Osservatore Romano« se hudo pritožuje zaradi sovražnikovega bombardiranja sholastičnega samostana Subisco. Bombe so popolnoma uničile mnogo kulturnih spomenikov. Samostan je služil do nedavna kot bolnica ter je bil jasno označen z rdečim križem. Vatikansko glasilo izraža svoje zgražanje zaradi napada na to zibeljko zapadnega redovništva, ki se da primerjati le še z razdejanjem montecassinske opatije.

Zavezniške obljube in stvarni položaj v južni Italiji

Bern, 30. maja. Londonski »Daily Telegraph« objavlja neko poročilo o uspehih angloameriške uprave v južni Italiji, v katerem pravi med drugim: »Kar se tiče preživljanja prebivalstva, je treba reči, da bi se Italijanom skoraj ne moglo slabše goditi. Preden smo prišli v Italijo, smo mnogo obljubljali. Delili smo letake, ki so govorili o prednostih osvoboditve ter smo celo na bankovce, ki krožijo sedaj po deželi, natisnili, da jih bomo osvobodili od lakote. Dejstvo, da nismo držali naših obljub, je dovedlo do tega, da se je še povečala splošna demoralizacija. Južnoitalijansko prebivalstvo je bilo vedno revno, toda sedaj je njegov položaj nevzdržen. Ne samo v Neaplju, temveč tudi po drugih mestih in na kmetih so otroci napol goli, izpostavljeni dežju in mrazu. Žene in možje se odevajo v cunje in so polni mrčesa. V zadnjih mesecih je bilo nad 70.000 prebivalcev zaradi vojne oropanih svojih domov. Demokracija nikakor ne more biti ponosna na razmere, ki vladajo v južni Italiji pod zavezniško upravo.«

Ameriški bombniki znova nad Švico

Bern, 30. maja. Kakor uradno poročajo, je mnogo ameriških bombnikov v soboto opoldne na raznih krajih znova preletelo severno švicarsko mejo ozemlje. Pet letal je moralo zaradi poškodb pristati.

Uspelo protikomunistično zborovanje na Grosupljem

Topla beseda prezidenta div. generala Rupnika Dolenjcem — Mimohod domobrancev in povorka skozi Grosuplje

Grosuplje, 29. maja

Iz neznatne peščice štirinajstih zavednih in pogumnih Slovencev, ki so prvi jasno spoznali, kaj se v resnici skriva za lažnivo krinko OF in se odločno postavili po robu komunističnemu nasilju, se je na Grosupljem razvila močna domobranska posadka, ki je danes že uspešno na pohodu proti komunističnim tolovajem. S to posadko so danes enih misli vsi Grosupeljčani, saj je bil čas rdeče »svobode« s svojo žalostno slavo umorov in požigov le predobra šola tudi za vse tiste, ki so tako dolgo nasedali komunističnim vabam, dokler niso sami občutili blagodati komunističnega raja. Zato se je na včerajšnjem velikem protikomunističnem zborovanju zbralo vse Grosuplje z okolico, da pozdravi v svoji sredi najvišje predstavnike civilnih in vojaških oblasti in javno izreče svojo odločno obsodbo komunističnih zločinov.

Zborovanje se je vršilo med požganimi poslopji in razvalinami — znamenji nesrečne preteklosti, na katerih pa vsemu nakljub že polje novo življenje in rastejo novi zidovi. Pred okajenimi razvalinami je bil med visokimi mlaji, na katerih sta vihrali nemška in slovenska zastava, postavljen s smrečjem in mladim zelenjem okrašeni oder za častne goste. V bližini je bil lepo urejen oltar, kjer je bral višji domobranski kurat dr. Lenček sv. mašo, med katero je imel primeren nagovor na domobrance.

Prihod prezidenta generala Rupnika

Proti deseti uri se je pripeljal z avtomobilom prezident general Rupnik, ki so ga ob glavni cesti pri slavoloku pričakali zastopniki krajevnih oblasti in mu izrekli pozdravne besede v imenu vsega prebivalstva. G. prezident je sprejel raport poveljnika nemške posadke in pregledal častno nemško četo. Ob drevoredu so dekleta v narodnih nošah sprejela goste po stari slovanski navadi s kruhom in soljo, izrekle g. prezidentu dobrodošlico in mu izročile kito slovenskih nageljev. G. prezident je nato z ostalimi gosti in predstavniki oblasti odšel po drevoredu med vrstami šolske mladine, ki je navdušeno pozdravljala z narodnimi zastavicami prihod g. prezidenta, proti zborovalnemu mestu pred postajo, kjer mu je domobranski stotnik raportiral o stanju posadke. G. prezident je obšel ob zvokih narodnih koračnic vse postrojene domobranske oddelke, ki so nato izvršili defile mimo vseh predstavnikov na častnem odru. Na čelu mimohoda je korakala domobranska godba, za njo so stopali najprej domobranski častniki, nato oddelek nemške vojske, kateremu so v strumnem koraku pod vodstvom svojih častnikov sledili oddelki krepkih domobrancev ob neprestanem pozdravljanju in vzklikanju vsega prebivalstva. Vsi oddelki so se nato zopet zbrali, da prisostvujejo protikomunističnemu zborovanju.

Prezident general Rupnik Dolenjcem

Grosupeljski župan g. Mehle, ki je vodil zborovanje, se je najprej poklonil protikomunističnim borcem, nato pa pozdravil prezidenta gen. Rupnika, polkovnika Griepa kot zastopnika Grupenführerja generala Rösenerja, poveljnika domobranstva podpolkovnika Krenerja z zastopniki štaba, okrajnega glavarja za ljubljansko okolico Maršiča, predsednika Kmetijske zbornice Perčiča, pokrajinskega kmečkega poverjenika Pevca, zastopnika Zveze bojevnikov dr. Kovačiča, poveljnika grosupeljske posadke nadporočnika Zrimška, domobranske častnike in vse ostalo občinstvo.

Burno pozdravljan je nato spregovoril prezident gen. **Rupnik**, ki je imel to pot svoj prvi govor na našem odeželju:

Ob prihodu v ta vaš prelepi kraj imam dva občutka. Zaradi prvega se človeku krči srce, ko vidi, kaj vse so tukaj hlapci satanskega boljševizma razdejali in uničili. Toda drugi občutek prvega prekaša. To je občutek porajajočega se trdnega zaupanja in upanja, ki človeka navdaja, ko vidi, kaj vse sta navzlic prestanim grozotam, navzlic vsem žrtvam opravili na poljih in domovih pridna roka in trdna volja naših kmetov in kmetic.

Tu pri vas vidimo, kako čvrsto je naš človek zrastel s svojo ljubljeno zemljico. To je naša rešitev in v tem je naša sila. Na tem vidimo, kako vera v vsemogočnega Boga in slovenska narodna zavest držita našega kmeta, ki je steber našega naroda, pokonci in ga dvigata visoko nad peklensko zaroto mednarodnemu židovstvu zapisanih boljševiških rabljev.

Največji morilec vseh časov, boljševiški diktator Stalin trdi, da mali narodi sploh nimajo pravice do obstoja, ker je to »nepraktično«. Tako so ta najbolj krvavi hudobec v človeški podobi in najbolj klečeplazni sluga svetovnega židovskega kapitalizma in seveda tudi njegovi pomagači in tuji somišljeniki mislili, da bodo med drugimi malimi narodi tudi naš mali slovenski narod kar tako na lahek način — »likvidirali«.

Toda zmotili so se. Naš kmet, ta marljivi, v Boga zaupajoči oblikovalec naše rajskolepe zemlje, je dovolj dolgo trpel, da je spoznal, kaj mu je storiti. Dokazal je, da preko njega in na njegov račun lažnivi in zapeljivi zločinci ne bodo lezli na oblast. Naš kmet pomeni večino, naš kmet pomeni naš narod. Ker je bilo zaradi našega kmeta življenje celokupnega slovenskega naroda v nevarnosti, sta kmeč ki fant in mož za nekaj časa odložila poljsko orodje in zagrabila za orožje. S tem je slovenski kmet sam od sebe izpričal svojo zavest, ki jo podzavestno nosi v svojem značaju in krvi. Izpričal je, da je Evropec in da se zaveda svoje naloge, ki mu jo je namenil večni Stvarnik, da čuva svoj dom, svojo zemljo, družino, vero v Boga, svoja izročila in svojo tisoč petsto let staro očetnjavo. Naš kmet je bil moj prvi slovenski domobranec!

Ob podpori in vodstvu najboljšega vojaka na svetu, ob strani nemškega vojaka so naši možje in fantje postali pravi vojaki, ki se danes kot pravi evropski bojevniki bojujejo ramo ob rami z nemškim vojakom proti boljševiški zverini.

Danes so naši domobranci že strah in trepet Stalinovih in Titovih tolovajev in nasilnikov. Še malo, pa bo na naši zemlji zaradi borbenosti naših domobrancev tem najbednejšim izrodkom slovenskega naroda odklenkalo za večne čase.

Zaradi napora nemškega vojaka, ki se na daljnih in raztegnjenih frontah vztrajno bori proti sovražnikom Evrope in njene omike in pod varstvom naših dičnih domobrancev, ki čuvajo svjo rodno zemljico, bo naš marljivi kmet z božjo pomočjo zopet obnovil svojo domovino, izbrisal vse naše bivše strankarske kvarne razprtije, ustvaril krepko narodno enotnost in s tem slovenski narod in slovensko domovino zopet postavil na noge. Ta čvrsta vsenarodna politična skupnost za našo nadstrankarsko vojsko bo tako tudi našim potomcem skovala srečnejše in lepše življenje kot smo ga imeli mi, ki moramo za to lepšo bodočnost slovenskega naroda trpeti.

V okviru nove Evrope, ki bo iz te strašne vojne izšla, bo moje Slovensko Domobranstvo postavilo temelje novi Sloveniji, kjer ne bo več škodljivih strankarskih sporov, ki so doslej razjedali naše narodnn sile in ki so jih podtalni boljševiški plačanci tako usodno izrabili.

V tej novi domovini bomo v resnici vsi eno: Vsi brez razlike stanu bomo zidarji in kladivarji svoje usode. Ne bomo več tekmovali v nabiranju glasov za volitev tega ali onega strankarja, zaradi česar smo se potem vedno sovražili in zasledovali in tako netili nezadovoljstvo, ki je bilo najbolj plodna njiva za boljševiške prevratnike. Ne! Tekmovali bomo v tem, da vsakdo izmed nas čim več doprinese do ustvaritve enotne miselnosti slovenskega naroda, da bomo tako strankarsko pomirjeni v slogi zastavili vse svoje sile v delo in napor za boljše življenje nas vseh skupaj in tako zapustili poznim rodovom zanamcev dostojno dediščino, zaradi katere nas bodo imeli v lepem spominu in v časti in jim bomo še v daljni bodočnosti vzor zdravega in življenja sposobnega naroda, ki je v najtežjih časih našel samega sebe in pot iz zmede k vstajenju.

V tej novi Sloveniji kajpak ne bo mesta za vse vrste današnjih Ofarjev, ki oklicujejo svobodo nasilja in razvratnosti.

V novi slovenski domovini, ki ji v današnjem trpljenju in v odpovedih stavimo temelje, bo vladala resnična svoboda v delu.

Taka bo ona svoboda, o kateri danes vsi pošteni Slovenci sanjajo in si jo želijo. Za to svobodo živimo, delamo in se borimo v velikem času. Res je, da bomo morali prestati še težke viharje, napore in odpovedi. Vemo, da bomo morali dati še nekaj žrtev; toda naša zmaga je blizu. In s tem ona svoboda, ki jo nosi vsak pošteni Slovenec v svojem srcu in duši.

V tem smislu se vam zahvaljujem za sprejem, vas pozdravljam, obljubljam svojo pomoč in vam kličem: »Vsi in z vsemi sredstvi v boj proti satanskemu komunizmu! Vsi v borbo za resnično svobodo domovine! Proč s strankarstvom in starimi razprtijami! Vsi pošteni Slovenci na delo za ustvaritev nove slovenske vsenarodne skupnosti! Nemški vojak se bori na svetovnih bojiščih za novo Evropo, mi vsi pa pojdimo na delo, da bomo s trdno vero v Boga in tako z božjo pomočjo v tej novi evropski skupnosti zasedli mesto, ki našemu trpečemu narodu pripada!«

Izvajanjem g. prezidenta so vsi navzoči sledili z veliko pozornostjo in jih ponovno prekinjali s klici odobravanja in navdušenja ter spontane obsodbe komunističnih zločinov. Domobranska godba je zaigrala himno »Naprej zastava slave«, nato pa je spregovoril oče padlega poveljnika domobranske posadke v Grahovem urednik »Domoljuba« g. Kremžar, ki je primerjal današnji položaj z razmerami pred tri sto leti, ko so gorele po naših gričih grmade in so klicarji klicali naše pradede na okope v obrambo proti Turkom. Toda Turki so prišli, opravili svoje krvavo delo in zopet odšli, ti, ki danes pustošijo, pa hočejo ostati tukaj in proglasiti našo domovino za mednarodno ozemlje. Ta nevarnost je prišla zakrinkana, z lažnivimi besedami, tako da je nismo pravočasno spoznali. Ko pa so posamezniki videli, da se za OF skriva mednarodna židovska kominterna, in so pozvali na boj proti nji, so morali pasti in še oblatili so jih kot izdajalce. Komunisti so dobro vedeli, da s samo komunistično ideologijo ne bi zajeli slovenskega naroda, zato so zlorabili veliko in krasno misel osvobojenja, kakor si že komunizem kot znanstveno organizirana laž nadeva povsod drugačno krinko. Sprostili so vse, kar je najslabšega, živalskega, v človeku, pri tem pa so uničevali vse duhovne vrednote. Toda zdravi čut v narodu je zmagal, začel se je odpor proti komunizmu. kljub oviram s strani cesarske okupatorske oblasti, s katero so se komunisti vedno dobro razumeli, o čemer priča tudi razvoj po 8. septembru, ko so s pomočjo italijanskega orožja padale razkropljene postojanke vaških straž, o čemer pa priča tudi pakt, s katerim so komunisti prepustili Goriško italijanski sovjetski republiki. Zato velja komunizmu neizprosen boj do popolnega iztrebljenja, vse Slovence pa naj prešinja ena sama poštena misel in en sam duh, da bomo drug drugemu bratje, povsod kjer se govori slovenska beseda in kjer doni slovenska pesem, bratje zdaj in zmeraj.

Naslednji govornik g. Nikolaj **Jeločnik** je izjavil, da je morala slovenska mladina plačati za grehe tuje učenosti strahotno ceno krvi, zato pa se tem bolj zaveda, da je njena pot prava in da gre pravim ciljem naproti. Ta mladina je trdno odločena počistiti brezobzirno ves komunistični plevel, pa naj se že imenuje kakorkoli. Nihče ne bo več rovaril v vrstah slovenske mladine, ki je za slovensko mater, za slovensko domovino in za vero v vsemogočnega Boga prestala toliko trpljenja in ki je pripravljena za ta program doprinesti tudi najtežje žrtve. Da to niso prazne besede, nam priča poleg neštetih drugih tudi zgled Danila Capudra, poveljnika z bližnje Police in iz Št. Jurija, ki je za svoje prepričanje žrtvoval svoje življenje. Klanjamo se žrtvam slovenske mladine, ne jočemo nad njimi, marveč smo ponosni nanje, ker vemo, da mladina gradi novo pot in bo zgradila na tej zemlji bodočim rodovom nov, lepši dom. Pri tem pa ne bo dopustila, da bi kdo stal ob strani in bo onim, ki nočejo ali si iz tega ali onega razloga ne upajo nastopiti proti komunizmu potisnila v roke vsaj kramp in lopato, da zopet postavijo to, kar so rdeči »osvoboditelji« uničili.

Vsakdo mora prej ali slej doživeti svojo veliko preizkušnjo, je spregovoril nato pisatelj g. **Kociper.** Tudi naš narod jo je doživel in jo tudi odlično prestal, saj kljub žrtvam, ki gredo v desettisoče, življenjska sila in odpornost naroda nista prizadeti. Nobena velika stvar ni brez žrtev, nanje smo bili pripravljeni in dali smo svoj davek. Zato pa ne bomo dopustili, da bi še kdo v zaledju špekuliral na račun našega trpljenja in naše krvi. Slovensko domobranstvo, ki šteje danes že na tisoče odločnih borcev, ne pozna ovir in bo poskalo tudi v zadnjem grmičku tolovaje in njih zaveznike. V smrtni nevarnosti smo se strnili v enotno fronto in danes ne poznamo nobenih strankarskih razlik, danes gremo v boj proti komunizmu le kot Slovenci pod vodstvom generala, ki se ni bal stopiti v najtežjih časih na čelo našega naroda. Vsakemu posamezniku in vsem stanovom hočemo priboriti dober in pravičen socialni red, v katerem bodo na mestu strank stanovi, na mestu parlamentarnih volitev glasovanje stanov in na mestu strankarskih razprtij delo za lepšo bodočnost vsega naroda. Naša pot vodi le naprej, po poti, na katere koncu stoji s svetlimi črkami zapisano: Zmaga in pa svobodna Slovenija v okviru nove Evrope.

Pomembne besede vseh govornikov je množica sprejela z velikim odobravanjem in z vzklikanjem generalu Rupniku in domobranstvu. Ko so se ovacije polegle, se je župan g. Mehle govornikom zahvalil za njih jasne in odločne besede ter pozval prisotne naj zapojejo himno »Hej Slovenci«, ki jo je pela vsa množica odkritih glav. S tem je bilo zborovanje končano, skozi Grosuplje pa se je še razvila dolga povorka s tremi kmečkimi konjeniki z veliko narodno zastavo na čelu. Za njimi je korakala domobranska godba, ki je ves čas povorke igrala domobranske in narodne melodije, za njo dekleta v narodnih nošah, šolska mladina in edinice domobranske posadke z velikim oddelkom domobranskih častnikov iz Grosuplja in iz bližnje okolice in množica onih, ki so prihiteli iz Ljubljane, da povzdignejo svečani značaj dneva. G. prezident se je še dolgo razgovarjal s kmečkimi možmi, ki so se le polagoma pričeli razhajati med živahnimi pomenki o besedah govornikov. To prvo protikomunistično zborovanje na Grosupljem je brez dvoma uspelo, saj je vlilo trdo preizkušenemu prebivalstvu novih moči in novega poleta za neizprosno borbo proti komunizmu, smrtnemu sovražniku našega naroda in njegove lepše bodočnosti.

Pogreb domobranskih junakov

Pograjca in Capudra

V soboto 27. t. m. so položili k večnemu počitku na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu zemeljske ostanke dveh v borbi padlih domobranskih junakov. Ob 3. popoldne je bil pogreb Franceta Pograjca, poveljnika vaških straž v Boštanju. Na grobu je govoril g. dr. Ivan Martelanc, ravnatelj Vzajemne zavarovalnice kot šef in tovariš padlega junaka. Orisal je lik pokojnika kot človeka in vojaka ter tovariša. Povedal je, kako se je nudila padlemu junaku prilika, da bi pobegnil pred rdečimi rablji, pa tega ni hotel storiti, ker se je zavedal, da bi pomenil njegov pobeg smrt ostalim ujetim tovarišem. Nato je govoril poročnik Frakelj v imenu poveljnikov nekdanjih vaških straž; rekel je: »Bil si med prvimi, ki so odšli branit krvaveči narod. Nisi poslušal raznih zvočnikov iz tujine ki so našo borbo blatili, zakaj poslušal si samo en zvočnik, zvočnik slovenskega srca. Nisi se niti vprašal, kaj bodo porekli strankarski vodje, zato pa ve tem bolj narod, da si mu ustvaril bodočnost, ker si bil predhodnik domobranstva, ki danes kot železna metla pometa komunizem z naše zemlje.« Ob odprtem grobu se je nato poslovil še od Pograjca nadporočnik železnik Ignac kot soborec in eden prvih protikomunističnih legijonarjev.

Ob pol 4. pa je bil pogreb Danila Capudra. Od njega se je s toplimi besedami poslovil g. Kralj Janez kot Capudrov soborec že iz prvih početkov protikomunistične borbe: »V tebi gledamo simbol neukrotljive borbenosti, Danilo! Tvoja in tvojih tovarišev žrtev je obrodila sad. Ali vidiš, kaj je nastalo iz peščice borcev, ki si jih izbral ti? Mi gremo naprej za teboj.« Kot zadnji je spregovoril še g. Jeločnik: »Petnajst jih je bilo, ko ste odšli na Polico. Naš narod ne more umreti, ker ima take vzornike, kakor si Ti. Ti živiš v nas mladih, mi smo s teboj do zmage!«

Oba junaka je spremljala častna domobranska četa. Pogreba se je udeležil g. prezident div. gen. Rupnik z go. soprogo kot sorodnik Danila Capudra, ostali svojci, pripadniki častniškega zbora, med temi podpolkovnik Vizjak, podpolkovnik Peterlin, stotnik Vuk Rupnik, podčastniki in mnogi domobranci, znanci in prijatelji ter domobranski somišljeniki. Pred krstama so domobranci nosili vence. Domobranska godba je igrala žalne koračnice. Pogrebne obrede je opravil višji domobranski kurat dr. Lenček.

Gospodarstvo

Nov način oskrbe z maščobami na Jadranskem primorju

Referent za gospodarstvo z mlekom in maščobami pri vrhovnem komisarju za operacijsko področje Jadransko primorje v Trstu Anton Kühnel je v listu »Deutsche Adria Zeitung« objavil članek o novi ureditvi oskrbe Jadranskega primorja z maščobami, v katerem pravi med drugim naslednje:

Za boljše razumevanje sedanjega stanja oskrbe v Jadranskem primorju je treba pokazati ves razvoj oskrbe Italije z maščobami od vstopa v vojno. Pred sedanjo vojno je od lastne proizvodnje živalskih in rastlinskih maščob v Italiji odpadlo na olivno olje 30%, na svinjsko mast 25%, na surovo maslo 8% in na olje iz oljnega semenja 7%. Z lastno proizvodnjo je Italija krila torej 70% potrošnje. Letna proizvodnja olivnega olja se je gibala na višini okrog 200.000 ton, proizvodnja masti na višini 165.000 ton, med tem ko je znašala proizvodnja surovega masla 50.000 ton in proizvodnja olja iz semenja 45.000 ton. Ostalih 30% potrošnje je Italija krila z uvozom in je uvažala na leto okrog 215.000 ton maščob, po večini olja. Vsega je bilo torej na razpolago 675.000 ton olja in maščob, od katerih pa je šlo 200.000 ton za industrijsko predelavo, tako da je ostalo za prehrano 475.000 ton ali povprečno na vsakega prebivalca 11 kg letno. K tem številkam je še pripomniti, da italijanska statistika precejšen proizvodnji del olja in masti ni mogla statistično zajeti. Tu gre predvsem za lastno potrošnjo samooskrbovalcev in za najmanjše predelovalne obrate. Te količine se lahko cenijo na 185.000 ton letno, tako da je imela Italija za neposredno potrošnjo v mirnem času na razpolago v resnici 660.000 ton ali 15.5 kg letno na prebivalca. Pri oskrbi je prevladovalo olje, s katerim se v Italiji peče, praži in kuha. Nemčija je pred vojno potrošila povprečno na prebivalca sedemkrat toliko surovega masla kakor Italija, zato pa polovico manj olja. Vsekakor pa je bila italijanska oskrbovalna bilanca glede maščob že pred vojno pasivna.

Ko je Italija vstopila v vojno se je slika bistveno spremenila. Odpadel je uvoz, na drugi strani pa se je povečala industrijska potrošnja maščob z vzezi z oskrbo italijanske vojske. Tako je vidna količina maščob za oskrbo prebivalstva nazadovala na 260.000 ton, to je na prebivalca povprečno 5 kg letno, 400 gr mesečno. Poleg tega pa je nadalje upoštevati statistično neupoštevano proizvodnjo pri samooskrbovalcih in pri manjših produkcijskih obratih, ki je znašala, kakor pred vojno 185.000 ton, in ki je omogočila precejšnje kupčije na črni borzi.

Ta zaradi vojne poslabšana bilanca oskrbe z maščobami je postala še manj ugodna po izgubi Sicilije, Južne Italije in Sardinije, kjer je približno 1 milijon olik. Vladi republikansko fašistične Italije ni bilo mogoče nadalje obdržati mesečni obrok 400 gr, ki je bil v zadnjem času znižan. Ta položaj je naravno vplival tudi na oskrbo Jadranskega primorja z maščobami. Tako je bilo treba znižati obrok maščob tudi na področju Jadranskega primorja.

Da ne bi bilo treba obrok maščob zaradi nezadostnih zalog jedilnega olja na Jadranskem primorju zmanjšati se je Nemčija izjavila pripravljeno, staviti začasno na razpolago določene količine slanine in zaklanih svinj v polovicah odnosno surove in nasoljene mesne zaseke. Glede na napeto situacijo preskrbe Nemčije z maščobami je trela to pomoč Nemčije posebej poudariti.

Da se poveča lastna proizvodnja olja bo letos v Jadranskem primorju površina, posejana z oljaricami, znatno razširjena. Nadalje so bili izdani potrebni ukrepi, da se zajame vsa proizvodnja mleka, ki je važen vir maščobe. Uvoz slanine in prašičev iz Nemčije je omogočil novo ureditev celotne oskrbe z maščobami na operacijskem področju Jadransko primorje. Ta novi način oskrbe se bo pričel prihodnji mesec. Med tem ko so potrošniki doslej dobivali pripadajoči obrok maščob izključno v obliki olja, bodo od 1. junija naprej dobivali le en del obroka v olju, drugi del pa v obliki mesne zaseke. Obrok bo po količini nekoliko povečan, kar bo nedvomno olajšalo presmeritev potrošnje. Zaseka, ki jo bodo potrošniki prejeli, se dolgo ne drži, zato jo je treba sevreti. Ker vsebuje ta zaseka tudi dele mesa, bodo gospodinje dobile poleg masti tudi ocvirke in sevrte mesne dele.

Za bodoče bo odvisno od discipline kmetov in potrošnikov, v kakšni meri bo mogoče obdržati novi obrok. Referent Anton Kühnel je prepričan, da se bo oskrba Jadranskega primorja z maščobami lahko še zboljšala, če bodo kmetje oddali odvečno mleko, če bodo v polni meri izpolnili načrt glede proizvodnje oljnega semenja in če bodo to semenje tudi oddali, nadalje če bodo po načrtu razširili svinjerejo in končno če bodo one količine maščob, ki so se doslej prodajale na črni borzi, prišle v prid splošni oskrbi.

Regelung der Bautätigkeit in der Operationszone „Adriatisches Küstenland"

Um den zweckmäßigsten und sparsamsten Einsatz von Arbeitskräften, Baustoffen und Baugeräten zu erreichen, sowie zur Lenkung der gesamten Bautätigkeit in der Operationszone »Adriatisches Küstenland«, verordne ich auf Grund der mir erteilten Ermächtigung wie folgt:

Art. 1. Bauvorhaben dürfen nur dann begonnen oder weiter geführt werden, wenn hierfür eine Bauerlaubnis im Sinne dieser Verordnung erteilt worden ist. Als Bauvorhaben gelten alle Bauarbeiten des Hoch- und Tiefbaues einschließlich aller Bau-, Neben- und Hilfsarbeiten, sowie alle Erhaltungs- und Instandsetzungsarbeiten. Die Bauerlaubnis gemäß Absatz 1 ist auch dann erforderlich, wenn der Bewerber über Baustoffe, Geräte und Arbeitskräfte bereits verfügt.

Art 2. Alle bei Inkrafttreten dieser Verordnung bereits begonnenen oder vorbereiteten Bauvorhaben, auch wenn sie baupolizeilich bereits genehmigt sind, bedürfen der Überprüfung und der Bauerlaubnis im Sinne dieser Verordnung. Alle derartigen Bauvorhaben sind spätestens ein Monat nach Inkrafttreten dieser Verordnug einzustellen, wenn die Bauerlaubnis bis dahin im Sinne dieser Verordnung nicht erteilt wurde.

Art. 3. Die Bauerlaubnis erteilt der örtlich zuständige Präfekt, in der Provinz Laibach der Chef der Provinzialverwaltung.

Art. 4. Eine amtliche Ausfertigung der Bauerlaubnis muß ständig auf der Baustelle aufliegen.

Art. 5. Das Verfahren zur Erteilung der baupolizeilichen Genehmigung wird durch diese Verordnung nicht berührt.

Art. 6. Wer in der Operationszone »Adriatisches Küstenland« Bau- oder Bauhilfsstoffe, Baumaschinen und Baugeräte in seinem Besitz oder Eigentum hat, muß deren Mengen nach Art, Größe und Lage der örtlich zuständigen Präfektur, in der Provinz Laibach der Provinzialvarwaltung, bis zum 5. eines jeden Monats nach dem Stande des Vormonatsendes melden. Der Meldung unterliegen nich Baustoffe und Bauhilfsstoffe, die für ein Bauvorhaben bestimmt sind, für welches die Bauerlaubnis im Sinne dieser Verordnung erteilt wurde.

Art. 7. Über Baustoffe, Bauhilfsstoffe, Baumaschinen und alle sonstigen Baugeräte darf nur im Rahmen einer Bauerlaubnis im Sinne dieser Verordnung oder mit besonderer Genehmigung des zuständigen Präfekten, in der Provinz Laibach des Chefs der Provinzialverwaltung, verfügt werden. Die privatrechtlichen Eigentumsverhältnisse werden dadurch nicht berührt.

Art. 8. Mit Gefängnis nicht unter 3 Monaten und Geldstrafe nicht unter 10.000 Lire, oder einer dieser Strafen wird bestraft: 1. Wer Bauvorhaben als Bauherr vorbereiten, beginnen oder weiterführen läßt oder als Bauunternehmer vorbereitet, beginnt oder weiterführt, ohne daß dafür eine Bauerlaubnis nach dieser Verordnung erteilt wurde. 2. Wer sich eine Bauerlaubnis erschleicht. 3. Wer es unterläßt, die nach Artikel 6 vorgeschriebene Meldung zu erstatten oder in der Meldung falsche Angaben macht. 4. Wer Baustoff verheimlicht oder ohne Genehmigung verbraucht oder weitergibt. Im Strafurteil kann auf Einziehung der Bau- und Bauhilfsstoffe, Baumaschinen und sonstigen Baugeräte erkannt werden.

Art 9. Die zur Durchfürung dieser Verordnung erforderlichen Vorschriften werden im Vewaltungswege erlassen.

Art. 10. Diese Verordnung findet keine Anwendung auf Bauvorhaben, welche von der Deuschen Wehrmacht, den Höheren SS- und Polizeiführern, der Organisation Todt oder einer anderen Deutschen Dienststelle selbst ausgeführt oder in Auftrag gegeben werden; ebenso unterliegen diese nicht der Meldepflicht nach Artikel 6 dieser Verordnung.

Triest, am 9. Mai 1944.

Der Oberste Kommissar: Rainer e. h.

Gradbena delavnost na operacijskem ozemlju „Jadransko primorje"

Da bi se dosegla najbolj smotrna in najbolj varčna uporaba delovnih moči, gradiva in gradbenega orodja, kakor tudi uravnavala vsa gradbena delavnost na operacijskem ozemlju «Jadransko primorje«, odrejam na podlagi danega mi pooblastila takole:

Čl. 1. Gradnje se smejo začeti ali nadaljevati samo tedaj, če je bila izdana za to gradbena dovolitev po tej naredbi. Za gradnje se štejejo vsa gradbena dela za visoke in nizke gradnje, vštevši vsa gradbena, postranska in pomožna dela, kakor tudi vsa vzdrževalna in prireditvena dela. Gradbene dovolitve po odstavku 1. so potrebne tudi tedaj, če prosilec že ima gradivo, orodje in delovne moči,

Čl. 2. Za vse ob uveljavitvi te naredbe že začete ali pripravljene gradnje, tudi če so gradbeno-policijsko že odobrene, sta potrebna pregled in gradbena dovolitev po tej naredbi. Vse te gradnje se morajo najkasneje mesec dni po uveljavitvi te naredbe ustaviti, če se do tega časa ne izda gradbena dovolitev po tej naredbi.

Čl. 3. Gradbene dovolitve izdaja krajevno pristojni prefekt, v Ljubljanski pokrajini pa šef pokrajinske uprave.

Čl. 4. Uradni odpravek gradbenega dovolila mora biti stalno razgrnjen na gradilišču.

Čl. 5. Ta naredba se ne dotika postopka za izdajo gradbeno-policijske odobritve.

Čl. 6. Kdor ima na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« gradivo ali pomožno gradivo, gradbene stroje in gradbeno orodje v svoji posesti ali lasti, mora do 5. dne vsakega meseca prijaviti krajevno pristojni prefekturi, v Ljubljanski pokrajini pa pokrajinski upravi njih količino po vrsti, velikosti in kraju s stanjem konec predhodnega meseca. Prijavi ni zavezano gradivo in pomožno gradivo, določeno za gradnjo, za katero je bila izdana gradbena dovolitev po tej naredbi.

Čl. 7. Razpolaganje z gradivom, pomožnim gradivom, gradbenimi stroji in vsem ostalim gradbenim orodjem je dopustno samo v obsegu gradbene dovolitve po tej naredbi ali pa s posebno odobritvijo pristojnega prefekta, v Ljubljanski pokrajini šefa pokrajinske uprave. S tem se ne posega v zasebno-pravno lastninsko razmerje.

Čl. 8. Z ječo ne manj ko 3 mesecev in denarno kaznijo ne manj ko 10.000 lir ali z eno teh kazni se kaznuje: 1. kdor kot stavbeni gospodar dá pripraviti, začeti ali nadaljevati gradnjo ali jo kot stavbeni podjetnik pripravi, začne ali nadaljuje, ne da bi se bila izdala za to gradbena dovolitev po tej naredbi; 2. kdor si gradbeno dovolitev zvijačno pridobi; 3. kdor po členu 6. predpisano prijavo opusti ali navede v prijavi lažne podatke; 4. kdor gradivo prikriva ali brez odobritve uporabi ali odda. V kazenski sodbi se lahko izreče zasega gradiva in pomožnega gradiva, gradbenih strojev in drugega gradbenega orodja.

Čl. 9. Za izvrševanje te naredbe potrebni predpisi se izdajo po upravni poti.

Čl. 10. Ta naredba ne velja za gradnje, ki jih izvajajo sami ali oddajo drugim v izvedbo nemška vojska, višji SS- in policijski vodje, organizacija Todt ali kako drugo nemško oblastvo; ti prav tako niso zavezani obvezni prijavi po členu 6. te naredbe.

Trst, 9. maja 1944.

Vrhovni komisar: *Rainer* s. r.

Objavljeno v uradnem listu Verordnungs- und Amtsblatt des Obersten Kommissars in der Operationzone »Adriatisches Küstenland«, Trst, kos 12. z dne 13. maja 1944.

Kronika

* **Inženirski naslov kot odlikovanje.** — Nemški naslov inženirja se zdaj ne pridobi samo s primernim študijem. Posebni uspehi v praktičnem delu upravičujejo posameznike, da opravijo izpit pri narodno socialistični zvezi nemških tehnikov, s čemer postanejo člani te zveze in se lahko označujejo za inženirje. Izkušenim pionirskim častnikom ter posebno usposobljenim obratovodjem in gradbenim voditeljem se bo inženirski naslov od zdaj pogosteje podelil v priznanje.

* **Operni pevec Hubert Mertens,** ki je polnih 30 let sodeloval pri operi v Kölnu in je bil častni član mestnega gledališča, je postal žrtev letalskega napada. Njegovi nastopi v basovskih (buffovskih) partijah ostanejo nepozabni.

* **Oče in sin za atlantskim zidom.** Veselo svidenje ob Atlantskem oceanu sta te dni doživela krovec Dietze, doma iz Kleinröde, ki službuje tam kot naddesetnik, in njegov sin, podčastnik. Že dve leti se nista videla, zdaj pa sta se naenkrat našla pred neko utrdbo.

* **Bombniki padajo.** Neki angleški bombnik se je zrušil, kakor javlja dnevnik »Times«, preteklo soboto zvečer nad Wallingtonom (Surrey). Pilot je mrtev in trije člani posadke so dobili poškodbe. Neki drug britanski bombnik je padel na hiše v Carshaltonu ter jih nekaj popolnoma uničil. Neki ameriški bombnik pa se je zrušil, kakor javlja švedski generalni štab, južno od Simrishamna ob južni obali Švedske v morje. Od posadke so bili rešeni štirje možje, dva zdrava, eden ranjen in eden mrtev. Dva daljna člana posadke pogrešajo.

* **Komunisti so ubili** predsednika zveze nameščencev gostinskih obratov v Atenah. Zločinci so pobegnili.

Knjižna tombola Zimske pomoči

Tombole so zadeli **lastniki tablic št. 982.**

Vsi dobitniki tombol naj pridejo v nedeljo 4. junija točno ob 10. v mestno posvetovalnico, ki je v I. nadstropju **na magistratu. Tam bodo žrebali za denarni dobitek, ki jim pripada poleg 10 knjig.**

Za zunanje dobitnike, ki ne morejo v Ljubljano, bo žrebal uradnik Zimske pomoči.

Vse one, ki ne bodo mogli dvigniti dobitkov po že objavljenem razporedu, obveščamo, **da bomo po 4. juniju delili vse vrste dobitkov in jih boste mogli dvigati do konca junija.**

Iz Ljubljane

u— **Nov grob.** Na binkoštni ponedeljek je dotrpel upravitelj pomožne šole g. Josip Miheličč. Zapustil je ženo Josipino in drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo blagega pokojnika spremili v sredo ob pol 15 iz kapele sv. Jožefa na žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Naj v miru počiva. Svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Hiter prehod v poletje.** Medtem ko je bil prejšnji teden še hladen in deževen, se je vreme čez binkoštne praznike tako popravilo, da sta bila nedelja in ponedeljek ena najlepših dni v letošnjem letu. Sonce pa je obdržalo vlado tudi v torek, ko je že navsezgodaj zjutraj sijalo z brezoblačnega neba. Ozračje se je pod vplivom vročih sončnih žarkov močno segrelo, tako da smo v ponedeljek zabeležili letošnjo najvišjo temperaturo 25.4° C. Čez noč se je ohladilo in je včeraj zjutraj toplomer kazal 9.2 stopinje Celzija.

u— **Letos je bilo 1036 birmancev.** Po informacijah, ki smo jih dobili od škofijskega ordinariata, je bilo letos pri birmi v stolnici 1036 otrok. Največ birmancev je bilo v nedeljo dopoldne, nekaj pa tudi popoldne. Na binkoštni ponedeljek je prejelo zakrament sv. birme 52 otrok.

u— **Da je poštenost še med nami,** je dokazal uspeh naše notice, objavljene pretekli torek. Neka dama je v nedeljo zvečer izgubila v Drami rdečo denarnico v plavi pleteni torbici z denarjem, oblačilno karto in osebno izkaznico. Najditeljica gospa **Podržajeva,** brivčeva žena s Sv. Jakoba trga 9, je takoj naslednji dan vrnila najdeno torbico z vso vsebino prizadeti gospé. Zgled, ki zasluži pohvalo in posnemanje.

u— **Blagajna za družinske doklade v** Ljubljani je k brezplačno razdeljevani knjižici »Družinske doklade za delavstvo Ljubljanske pokrajine« pravkar izdala dodatek, ki vsebuje spremembe in spopolnitve **po naredbah šefa pokrajinske uprave** o osamosvojitvi blagajne in o zvišanju družinskih doklad od 1. januarja 1944 naprej. Dodatek h knjižici dobe interesenti in imetniki knjižice **brezplačno** pri Zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani, Miklošičeva c. 20, in pri poslovalnicah zavoda v Novem mestu in Kočevju.

u— **X. simfonični koncert,** ki bo prihodnji ponedeljek, dne 5. junija ob 19. uri v unionski dvorani, bo po svojem sporedu sodil med najzanimivejše in najlepše te sezone. Radijski simfonični orkester bo pod vodstvom svojega dirigenta D. M. Šijanca izvajal naslednje skladbe: **Osterc, Ouverture classique, Dvořak: Simfonija št. V. v e-molu** (»Iz novega sveta«), **Liszt: Orpheus** (Simfonična pesnitev po grški mitologiji), **Dukas: Čarovnikov učenec** (po Goethejevi baladi »Der Zauberlehrling«), **Weber: Oberon,** uvertura. Zaključni simfonični koncert vabi torej že po svojem izbranem sporedu. Predprodaja vstopnic se začenja danes v Matični knjigarni.

u— **Za stare in onemogle Ljubljančane** v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podaril g. **Fortič Ivan** iz Ljubljane 200 lir v počastitev spomina svoje pok. sestre ge. Marije Vrhunec. Mestno županstvo izreka dobrotniku najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— **Kokoši z njiv in vrtov!** Rejci kokoši in drugih malih živali z večino prav nič ne pazijo na svoje živali, saj jih prav radi še sami puščajo na tuje vrtove in njive, kjer delajo prav veliko škodo. Prav nič ne upoštevajo, da je bilo že v marnih časih prepovedano in kaznivo delati škodo na poljskih pridelkih, sedaj v vojnem času pa prihaja ta prepoved še močneje do veljave, ker je pridelovanje živil še dosti važnejše. Puščanje kokoši in drugih živali na tuje njive ali vrtove je torej po pravici kaznivo ter je lastnik živali dolžan lastniku nasadov povrniti škodo, ki so jo napravile njegove živali. Vsak oškodovani obdelovalec vrta ali njiv naj od lastnika živali zahteva plačilo škode ter ga naznani, da bo po zakonu kaznovan.

u— **Tečaj za sprejemne izpite t I. razred gimnazije** pričnemo dne 1. junija. Vpisovanje in informacije dnevno od 9. do 12. in od 14. do 17. ure. Učni zavod **»Korepetitorij«, Mestni trg 17/I.**

u— **Košnja trave ob bregovih Ljubljanice** je za letošnje leto že oddana ter zato mestno županstvo opozarja, da je košnja dovoljena samo onim osebam, katerim je županstvo izdalo dovoljenje. Proti vsem onim, ki bi brez dovoljenja skušali ob Ljubljanici kositi travo, bo uvedeno kazensko postopanje.

u— **Sprejemni izpiti za I. razred gimnazije.** Cenjene starše opozarjamo na tečaj, ki prične **jutri 1. junija.** Poučujejo profesorji vse predpisane predmete. Vestna priprava — stroga disciplina. Učnina nizka. Otroci članov **Pokrajinske delavske zveze** dobijo poseben **popust.** Ne odlašajte — vpis takoj dnevno dopoldne v prostorih **Delavske zbornice — Miklošičeva 22/I.**

u— **V vsaki lekarni** dobite pastile Menthoform za dezinfekcijo ust in grla.

u— **Vpisovanje v drugi risarski tečaj bo še danes in jutri,** nato izpit in redni pouk. Fr. Gorše, kipar. Gosposvetska 13.

u— **Nesreče.** S konja je padel in si zlomil levo nogo 19 letni sin posestnika Ivan Žužek iz Strug. — Pri skoku čez jarek si je zlomil obe roki 18 letni sin posestnika Ign. Žnidaršič z Ježice. — Avto je povozil na Celovški cesti 4 letnega sina ključavničarja Marjana Beleta in mu prizadejal poškodbe po vsem telesu. — 19 letni mizarski pomočnik Jože Snedec si je pri stroju poškodoval prste na levici. — Na črepinjah si je porezal stopalo leve noge 8 letni sin šivilje Edvard Mavsar iz Ljubljane. — 68 letno posestnico Marijo Cimpermanovo z Iga je konj udaril v levo nogo. — Pri cepljenju drv je odletelo poleno v levo oko 46 letnemu krojaču Josipu Piškurju iz Ljubljane. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

Z Gorenjskega

Materinski dan je bil tudi na vsem Koroškem in na Gorenjskem svečano praznovan. V Kranju je bila slovesnost v hotelu pri »Stari pošti«. Okrajni vodja dr. Pflegerl je pozdravil goste in povabljene matere. Otroška skupina je nastopila s pravljično igro. Po svečanosti je bila pogostitev.

Priznanje dunajske akademije. V sredo je bila letna seja akademije znanosti na Dunaju. Predsednik dr. vitez Srbik je razglasil imena letošnjih odlikovancev. **Muchovo nagrado je prejel koroški kustos** spomenikov inž. Hans Dolenz iz Beljaka, Wegscheiderjevo nagrado za kemijo pa izredni profesor dr. Oton Dischendorfer iz Gradca za svoja izvrstna dela o kondenzacijski reakciji.

S krvnim redom so bili odlikovani: Karel Darrer iz Celovca, ki je nedavno odrinil k vojakom, Friderik Thomaschitz iz Feldkirchna, ki službuje pri železnici na Gorenjskem, in Viljem Zlattinger, ki kot vojni poškodovanec in sanitejec opravlja službo v nekem celovškem lazaretu.

Kabaret v Kranju. Organizacija KdF v Kranju je priredila nov zabaven večer. Igrala je belgijska atrakcijska kapela, ki jo vodi Emilija von der Dungen. Napovedovalka je bila Štefka Kienol, z akrobacijami pa je nastopil plesni duo Milton. Nato je igral virtuoz na harmoniko, Scandali. Nadalje so nastopili žongler Klimont, računski fenomen dr. Fred Brauns, razposajeni Marino in Valdemar kot umetnik s kartami.

Skupina tatarskih mladeničev in deklet je bivala 14 dni na Koroškem v gosteh. Povabljeni so bili od ministrstva za zasedene pokrajine na Vzhodu, in sicer na predlog tatarskega muftija, čigar sin je tudi prišel na Koroško. Ogledali so si lepe koroške kraje in mladinska taborišča ter so prisostvovali glasbenemu tekmovanju mladine v Beljaku. V Celovcu so bili povabljeni na poslovilno kosilo. Na zdravico domačina se je vodja tatarske skupine zahvalil za gostoljubnost in je zagotovil, da se bodo Tatari ramo ob rami tako dolgo borili z nemškimi vojaki, dokler ne bo njihova domovina na Krimu rešena boljševiške nadvlade.

S štajerskega

Zaključna svečanost tedna ustvarjajoče mladeži v Mariboru je bila včeraj, v soboto, opoldne v dvorani Heimatbunda. Vajencem so bile razdeljene nagrade.

Mladinsko prosvetno tekmovanje v Celju je bilo preteklo soboto in nedeljo. V parku, na Glaziji in na raznih mestnih trgih je mladež plesala, prepevala in igrala. Tako je bilo prebivalstvu prikazano prosvetno delo med spodnještajersko mladežjo. Tekmovanje je bilo zaključeno v nedeljo zvečer na Glavnem trgu z zaključnim pevskim koncertom. Podobno tekmovanje je bilo v Ormožu za ptujski okraj.

O mestni ljudski knjižnici v Celju, ki je bila ustanovljena poleti 1941, poroča »Tagespost«, da se je v preteklem poslovnem letu znatno izpopolnila. Zdaj šteje 6512 knjig. Čitateljev je bilo v teku leta 920 več kakor prej, da jih je sedaj skupno 2723. Dve tretjini od njih so Spodnještajerci. Na teden posluje knjižnica 16 ur. Od meseca do meseca se v knjižnici vrstijo majhne umetnostne razstave.

40 let na odru. Članica mariborskega gledališča Mila Beskenova praznuje te dni 40 letnico svojega dela na odru. Prvič je bila angažirana v Solnogradu, potem je službovala v Kelmorajnu, Norimberku in na drugih večjih nemških odrih. Tudi v Mariboru je priljubljena.

200 predstav Frankovega odra. Štajerski ljudski oder, ki ga vodi mariborski rojak Vilibald Frankl, praznuje te dni 25-letnico obstoja. Zadnja tri leta pogostokrat gostuje na Spodnjem Štajerskem in je v okviru Heimatbunda priredil doslej 200 predstav.

Mariborska gimnazija priredi 1. junija v dvorani Heimatbunda glasbeni in recitacijski večer za širšo javnost. Graški igralec Peter Otten bo bral balade, gimnazijski zbor pa bo pel ljudske pesmi. Gledališki godalni kvartet bo igral neko Mozartovo skladbo.

Nesreče. 22 letni Anton Tomše iz Studenc ev je prišel pri delu na progi med odbijače. — 62 letna Ana Hartingerjeva iz Maribora si je poškodovala nogo. — 48 letna Fani Drevenškova iz Lajteršperga je padla s kolesom in se je hudo poškodovala na nogi. — 14 letni Silvester Cmager je padel z drevasa in si zlasti nalomil levico. — 19 letna Jožefa Schlesingerjeva iz Maribora si je roke poškodovala pri delu. Poškodovanci leže v mariborski bolnišnici.

K pozornosti v gozdovih pozivajo štajerski listi. Gozd je dragocen vir surovine, gojitelj ljudskega zdravja in že v mirnih časih eden izmed najvažnejših temeljev narodnega življenja in blagostanja. V vojni je pa treba še posebno paziti, da ne bo ogenj uničeval te zaklad nice. Vzroki gozdnih požarov so navadno v kazniv lahkomiselnosti in v brezvestnem neupoštevanju zakonitih določil. V gozdu kaditi ali kuriti je najstrože prepovedano.

Iz Trsta

Cene črešnjam. Z objavo tržaškega prehranjevalnega ravnateljstva z dne 26. maja so določene za Trst sledeče cene češnjam: črešnje I. vrste po 9.50 lir kg v prodaji na debelo, po 11.40 lir kg v nadrobni prodaji. Češnje II. vrste po 8.70, oz. 10.40, črešnje III. vrste po 7 oz. 8.40. Jagode po 18 lir kg v prodaji na debelo in po 21 lir v nadrobni prodaji.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 82 letna Helena Lelas, 81 letna Frančiška Cofar, 41 letna Karla Furlan, 62 let. Frančišek Just, 78 letni Vincenc Svoboda, 29-letni Jakob Bavčer, 85 letna Katarina Vuga-Šuligoj, Loredana Ferluga, 79 letni Matevž Slnico, 53 letna Ivanka Cijak, 20 letna Marija Savnik, 63 letni Mihael Dufek, 65 letna Hildegarda Schnitzl in 89 letni Ožbald Barsan, 59letni Edvard Košuta, 22letni Rikard Zubin in 68letni Josip Valenti.

Himen. Te dni so se poročili v Trstu uradnik Renato Faresi in gospodinja Silva Udovič, delavec Celestin Hrovatin in gospodinja Leda Kanafolja, zasebnik Guido Jaši in gospodinja A. Bertoni, nadalje trgovec Ivan Rosini in gospodinja Lijana Semec, mornar Jurij Petronio in gospodinja Danica Kneževič, mehanik Tilh Manfreda in gospodinja Lilijana Trevisani, zasebnik G. Dulčič in frizerka Lilijana Kante, trgovec Ferdinand Škerbič in gospodinja Valburga Smrdelj, mehanik Josip Dumičič in gospodinja Nives Bachi, mehanik Jordan Franzutti in gospodinja Lucija Saksida, mehanik B. Sarao in gospodinja Marija Brajkovič.

V zadnjem hipu rešena. 17letna Elza Comenti iz ulice Farneto 2 je hotela stopiti na tramvaj proge št. 3. Toda pri tem je padla in bi bila nedvomno končala pod tramvajskim kolesjem, da je ni v zadnjem trenutku zajel mestni stražnik Gabrijel Cosolini in jo potegnil na vozilo. Comentijeva se je potolkla po obeh kolenih. Prvo pomoč je dobila v bližnji lekarni.

Razburljiv dogodek v Dolini. V Dolini sta se srečala 70letni kmet Ivan Kralj in neki njegov znanec. Sporekla sta se in se spopadla. Dotičnik je zgrabil za nož in ranil Kralja na levi rami. Ranjenega Kralja so prepeljali v tržaško bolnišnico. Zadeva se bo verjetno končala pred sodiščem.

Dobrota je sirota. 54 letna Marija Pesko iz Poljane sv. Alojzija št. 3 je vzela na prenočišče 18 letno Ano Grancevič, ki se je zatekla v Trst iz nekega kraja Julijske Krajine. Grancevičeva si je pridobila zaupanje svoje dobrotnice, ki je pa opažala v zadnjem času, da ji izginjajo razni odrezki živilskih nakaznic za maščobe, kruh in testenine. Marija Pesko je skušala na prijazen način izvedeti od Grancevičeve, če je morebiti ona pomotoma vzela odrezke. Grancevičeva je tajila. Ko pa je Peskova preiskala stvari Ane Grancevičeve, je našla med njimi tudi svoje odrezke. Grancevičeve pa ni bilo več na spregled. Ovadena je policiji zaradi tatvine.

Iz Gorice

Alarmni znak z zvonjenjem. Prefektovni pokrajinski odbor protiletalske zaščite v Gorici opozarja, da je zvonjenje dovoljeno le v znak letalskega alarma. Zvonjenje bo trajalo pet minut. Konec alarma bo označen z raztegnjenim zvonjenjem, ki bo trajalo dve minuti. To velja za kraje, ki jim je bilo izdano neposredno dovoljenje. Vsako drugo zvonjenje je najstrožje prepovedano v vseh krajih pokrajine. Župniki so osebno odgovorni za najstrožje izvajanje teh navodil.

Zaščita umetnin v zasebni lasti. V smislu posebne akcije, ki je namenjena ohranitvi dragocenih umetnin, ki so pri zasebnih lastnikih, se vabijo tudi goriški lastniki umetnin, da se zglasijo na sedežu zadevnega odbora v Morellijevi ul. 37 v prostorih Zveze svobodnih poklicev in umetnikov. Občinstvo dobi tukaj potrebna pojasnila.

Usoden padec s češnje. 11 letni Alfred Markovič iz Moše je nabiral češnje. Pri tem je izgubil ravnovesje in padel z drevesa. Obležal je z zlomljeno levico. Dečka so prepeljali v goriško bolnišnico.

Naplavljeno utopljenčevo truplo. Soča je naplavila truplo okoli 40 letnega moškega močne telesne konstrukcije in plavih las. Verjetno je bil neznanec ubit in nato vržen v Sočo. Utopljenčevo truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico osrednjega goriškega pokopališča. Oblastva so uvedla preiskavo.

Za nekaj češenj nad 5000 lir. 25 letni Izidor Franzon in 17 letna Klara Pensiero iz Krmina sta se peljala na dvosedežnem kolesu iz Krmina v Gorico. V bližini Moše so ju zvabile krasne češnje na nekem bližnjem sadovnjaku. Dvosedežno kolo sta pustila ob robu neke njive, sama pa sta stopila k češnji, kjer sta se pošteno nazobala sočnega in žlahtnega sadu. Toda češnje so bile zelo drage. Ko sta se vrnila h kolesu, sta opazila, da ga ni bilo več. Tako so stale tiste češnje Franzona nad 5000 lir. Tatvina je prijavljena policiji. Iz Gorice sta morala peš domov v Krmin.

Ukinjena dobava električnega toka. V smislu odloka goriškega prefekta z dne 5. marca t. l. je bila nekemu goriškemu združenju do 30. julija ukinjena dobava električnega toka, ker niso bili društveni prostori ob predpisanem času zatemnitve zadostno zatemnjeni.

Tudi zdravila kradejo. V Romansu ob Soči so odnesli iz hiše Ivanke Bergamasa večjo množino zdravil, last lekarniških izdelkov Giovanella iz Trsta. Tatinski zlikovci so izginili v smeri proti Zagradu. Bergamasova je prijavila zadevo policiji.

Beležnica

KOLEDAR:

Sreda, 31. maja: Angela.

DANAŠNJE PRIREDITVE:

Kino Matica: Slavčeva pesem.
Kino Sloga: Kora Terry
Kino Union: In flagranti.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Dunajska cesta **6;** Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

ZATEMNITEV
je strogo obvezna od 22. do 4. ure.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 31. maja, ob 18: Azazel. Red B.
Četrtek, 1. junija, ob 18: Zemlja. Red A.

*

Ivan Pregelj: AZAZEL. Osrednji lik te drame je grešnica Marija iz Magdale in njena pot izpod vpliva duha nečistosti Azazela do očiščenja in vere v Jezusov nauk. Njej nasproti pa je postavljen Juda iz Keriota in njegova izdaja Učenka, ko zapade Azazelu. Glavni vlogi igrata Boltar-Ukmarjeva in Slavko Jan. V ostalih nastopa velik del dramskega ansambla. Režija: Milan Skrbinšek. Scena: arh. Vlado Gajšek. Kostumi: Jela Vilfanova.

OPERA

Sreda, 31. maja, ob 18: Carmen. Red Sreda.
Četrtek, 1. junija, ob 18: **Manon.** Red Četrtek.

*

V sredo 31. t. m. za red Sreda Bizetova »Carmen«. Don Jose — Franci, Escamilo — Janko, Dancairo in Remendado — B. Sancin in M. Sancin, Morales — Dolničar, Zuniga — F. Lupša, Carmen — Karlovčeva, Micaela — Ribičeva, Frasquita — Kržetova, Mercedes — Poljčeva. Dirigent: dr. Švara. Režiser: C. Debevec. Zborovodja: S. Hubad. Scenograf: inž. Franz.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

SREDA, 31. MAJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30 do 7.40: poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.). 12.00 do 12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45 do 14.00: Veseli zvoki za premor. 14.00 do 14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Otroška ura — Dedek-vedek kramljajo. 17.45 do 18.30: Malenkosti. 18.30—19.00: Prenos šmarnic iz frančiškanske cerkve. 19.00 do 19.30: Slovenske pesmi, poje tercet sester Dobršek. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. 19.45—20.00: Glasbena medigra. 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.00: Haydnova glasba. 21.00 do 22.00: Radio zapoje vsakemu svoje. 22.00 do 22.10: Poročila v nemščini. 22.10—23.00: Glasba za lahko noč.

Naročite se na romane „Dobre knjige“

Kultura

Moretova »Dona Diana« v Drami

V soboto je bila v Drami premiera veseloigre španskega pisatelja Moreta Cabane »Dona Diana«. V sedemnajstem stoletju nastalo delo Calderonovega sodobnika je značilno ne le za komediografske sposobnosti svojega pisca, marveč tudi za ves tedanji gledališki barok. Moreto se je rodil štirj leta pred Molièrom. Bil je potemtakem sodobnik najizrazitejšega komediografa kontinentalne Evrope 17. stoletja. Oba pisatelja — Španec in Francoz — sta ustvarjala neodvisno drug od drugega (dasi je Molière celo prepesnil »Dono Diano); ta v okolju, ki mu je dajal blesk dvor Filipa IV., oni v Parizu Louisa XIV. Gledališka kultura tedanje aristokratske Evrope je dosezala prav tedaj bleščeči višek. Od tod mnoge stične točke med Moretovo in Molièrovo komediografsko metodo — prispevek dobe in skupnega življenjskega stila v njuno umetnost; vendar so vidne tudi razlike med španskim in francoskim okoljem. Molière je že glasnik meščanstva, v delu tega pisatelja je viden odsev bližajočega se 18. stoletja z njegovo kritiko obstoječe družbe in njene miselnosti; v delu Moreta se kaže še nedotaknjen in vase zaprt svet aristokracije. V »Doni Diani« se suče dejanje okrog viteških turnirjev, življenje nastopajočih ljudi je zajeto v okvir predpisov in ceremonijala, vendar pljuskajo preko vsega valovi spontanega, iracionalnega in nagonskega življenja, kakor vedno in povsod. Moretovo obravnavanje komedijske snovi je — gledano zgolj historično — zapustilo Shakespearov renesančno-baročni svet in se pomaknilo v krog izrazito baročne drame, ne da bi že doseglo duhovni prostor, na katerem je Molière ustvarjal svoje nesmrtne meščanske odnosno občečloveške tipe zapadne fasone. Moreto je bil sodobnik najznamenitejšega španskega dramatika Calderona, vendar manj plodovit in skromnejši po nadarjenosti. Da je njegovo ime ostalo živo, je v dobršni meri zasluga igralski zelo hvaležne »Done Diane«, najsi je sicer samo delo po svoji življenjski problematiki in etični pomembnosti dokaj preprosto.

Kakor v Shakespearovi »Vkročeni trmoglavki«, je tudi v Moretovi igri središčna osebnost po svoje trmoglava ženska. Je to lepa princesa dona Diana, ki meni, da je prepametna in preponosna, da bi mislila na ljubezen. Okrog nje se sučejo trije snubci, trije princi; dva izmed teh se kmalu odrečeta težavnim ljubezenskim manevrom in si izbereta laže dosegljiv cilj: nečakinji done Diane. Samo don Cezar, princ iz Urgela, se trdovratno bori za Dianino srce; toliko časa hlini ravnodušnost in preziranje, ljubezni, da si pridobi Dianino radovednost in podžge njena čustva, dokler trdovratnica ne vzplamti v pravi ljubezni, ki zopet pokaže svojo zmagovito moč. Pri tem pomaga don Cezarju princezin tajnik in zaupnik Perin, ki skupno z bolj pasivno princesino hišno Floreto predstavlja v stari komediji tako običajno vlogo služabnikov-intrigantov. Perin in Cezar zapletata in razpletata mrežo okrog Diane, dokler se ne ujame. Konec je kajpak vesel in srečen, Amor triumfira na vsej črti. Za tem ljubkim, danes bi se zdelo: malone pravljičnim svetom, ki je imel še tako malo življenjskih problemov, a za vsakega trdno določeno formo, se ob ploskanju vzradoščenega občinstva spušča zastor.

Prof. O. Šest pravi v svojih režiserskih zapiskih, da je hotel s to prvo uprizoritvijo Moreta na slovenskem odru »izluščiti predvsem ljubkost in intimnost dela, ki se izraža često v zapletenih situacijah, ostroumnih dialogih in jasno opredeljenih značajih«. Tak osnovni ton ljubkosti je gotovo vtisnil delu značilno obeležje komorne igre, čeprav bi utegnil priti še bolj do izraza, ako bi dobile nekatere vloge še večjo prefinjenost in igrivo lahkotnost. Režiser je v izenačevanju vlog skrbno pazil, da ni veselost vzkipela v burkavost in obe najizrazitejši vlogi — Cezar in Perin — sta v tem pogledu na višini. Niti Perina nikjer ne zapeljejo situacijske možnosti k premočnim komičnim poudarkom, dasi bi za nje imeli podlago v samem delu, v tipičnem značaju Perinove vloge.

Prav za prav drži igro pokonci trio: Diana (Rasbergerjeva), don Cezar (Gregorin) in Perin (Jan). Rasbergerjeva je to pot nastopila v veliki naslovni vlogi in prikupno izpričala svoje igralske sposobnosti. Njena Diana je lepa, na videz hladno ponosna, vendar živahna in čustveno razgibana figura; igralka je prepričljivo pokazala Dianin prehod od ravnodušnosti v ljubezen in od čustvenosti v strastno željo po osvojitvi don Cezarja. Gregorinov don Cesar je bil resda bogat v igralskih izrazih, vendar po fiziognomiji in nastopu ni kazal posebne zunanje in notranje sozvočnosti s to po svoje težko in zapleteno vlogo, katere napetost se izravnava v dualizmu hlinjene ravnodušnosti in zadržane strastnosti. Izredno pa leži vloga Janu. Njegov Perin sodi brez pridržka med Janove najboljše vloge. V njem se je docela razživel, združivši živahnost z diskretnostjo, prekanjenost z zaupljivostjo, veselost s ceremonialnotjo, manire človeka iz ljudstva z aristokratsko vzvišenotjo okolja. Zato je Janov Perin največja igralska zanimivost večera.

Izmed ostalih, ki nimajo v tej igri tako močnih in odgovornih deležev, kakor prej omenjena trojica, je treba predvsem omeniti Vladimirja Skrbinška kot resnobnega, dostojanstvenega grofa Diega, dalje V. Juvanovo in Boltar-Ukmarjevo v vlogah obeh Dianinih nečakinj, pa Bitenca in Verdonika kot ostala dva princa-snubca. Ta ljubezenski četverokotnik je tvoril živo in slikovito protivesje trojici glavnih vlog, dasi je ni odtehtal ne po pomenu in ne po kvalitetnih učinkih. Pugljeva je ljubka Floreta.

Veseloigro je po Westovi predelavi prvi prevedel Josip Cimperman. Verze tega starejšega našega pesnika je prelil v današnji pesniški jezik in jim dal prožnost in lepoto F. A. Scena ing. arh. Franza ustvarja ob upoštevanju gledaliških potreb (dejanja so razdeljena v šest slik) dogajanju, okolju in času prikladen okvir. Posebej je treba opozoriti na kostume po načrtih J. Vilfanove. Njih kroji in barve samo pripomorejo k slikoviti pompoznosti aristokratskega življenjskega okolja, vendar učinkujejo tudi ljubko in intimno. Mladi skladatelj Stanko Prek je zložil za to uprizoritev značaju dobe in okolja se prilegajočo godbo, v kateri je posebno važna vloga odmerjena kitaram. Prek se je s temi točkami lepo uveljavil. Serenado je učinkovito zapel Ladko Korošec, instrumentalno pa so sodelovali učenci prof. Preka. Vprizoritev je bila na premieri sprejeta prav ugodno.

Zupančeve belokrajinske pripovedke

Založba »Murenček« (Knjigarna Jože Žužek) je izdala novo, lično opremljeno knjigo: **»Lojze Zupanc, Velikan Nenasit. Belokrajinske pripovedke.«** Pisatelj, ki ga poznamo po lepi vrsti pripovednih spisov, je iz folklornih izročil prijazne deželice ob Kolpi posnel že več pravljičnih motivov in obogatil z njimi slovensko mladinsko slovstvo. Med njegovimi knjižicami iz belokrajinskega sveta je pravkar izišli »Velikan Nenasit« največje in najpomembnejše delo, pravi posladek vsakemu bralcu, ki čisla te vrste čtivo, posebej še naši mladini, ki ji je knjiga predvsem namenjena.

Velikan Nenasit — to je morda simbolna podoba, v katero je ljudska domišljija postavila to, kar je drugje dobilo ime Mamon, bog bogastva in lakomnosti. Ta lik je dal knjigi ime, vendar se njegova simbolna podoba pojavlja v raznih drugih maskah, zlasti še kot vrag, ki nastopa v mnogih pripovedkah in tvori njih najznačilnejšo pravljično osebo, saj pooseblja tolike hudobije tega sveta in skuša vsepovsod škodovati božjim, dobrim stvarem. Toda za te belokrajinske motive je predvsem značilno — in to daje Zupančevi knjigi posebno etično vrednost —, da naposled le zmaguje dobro.

V knjigi je zbranih 46 pripovedk, med katerimi so tudi nekatere izrazite legende. Prevladujejo kratki sestavki, kar samo povečuje pestrost tega cvetličnjaka belokrajinske pravljične proze, ki je dobila v Zupancu tankočutnega literarnega oblikovalca. O njih pravi pisec v svoji uvodni besedi, ki je posvečena Beli Krajini: »Kakor belokrajinska narodna noša in slikovite belokrajinske pisanice, tako so lepe tudi belokrajinske pripovedke. Niso to lahke in samo zabavne pravljice o zakletih kraljičnah! Vsaka belokrajinska pripovedka je odraz življenja, kakršnega živi belokrajinsko ljudstvo, ki vroče ljubi svojo pesem, jezik in vinorodno zemljo. V vsaki je nauk življenja: tistega, v katerem zmagujeta resnica in pravica, a laž in krivica podlegata. Zato so belokrajinske pripovedke večinoma vse vesele, kakor je veselo ljudstvo sončne Bele Krajine«.

Zares, iz knjige čutimo svojstvenost, dejal bi, vonj te skromne, a ljubke dežele, ki nam je včasi tako zavzela pogled in očarala srca, ko se nam je tam pri Semiču odprl z vlaka pogled na njene vinograde, polja in trate z idiličnimi vasicami in cerkvami po gričih. Etnografi bodo lahko pretehtali in presodili gradivo, ki je zbrano iz vrelca ljudske domišljije, mi moremo samo priznati njegovo lepoto in domačnost ter pohvaliti slogovne in jezikovne značilnosti Zupančeve obdelave teh pripovedk.

Knjiga »Velikan Nenasit« je zanimiva in mikavna tudi še z neke druge strani: **27 slovenskih slikarjev in slikaric je prispevalo ilustracije,** in sicer vsak po eno. Poučno je prelistavati te slike, katerih vsaka razodeva kako potezo z že znanega umetniškega profila teh sodelavcev, tako da bi razgledan poznavalec naše umetnosti spoznal mnoge med njimi, če bi tudi ne bili v knjigi imenoma označeni ali signirani na sliki. Maksim Gaspari, Mara Kraljeva, Stane Kumar, Gvido Birola, Mirko Šubic, Saša Šantel, Jože Beránek, Fr. Gorše, France Kralj, Oton Gaspari, Riko Debenjak, Rudi Gorjup, Maksim Sedej, Slavko Pengov, Tine Gorjup, Rajko Slapernik, Elda Piščanec, Franc Podrekar, Mirko Lebez, Vladimir Lamut, Bara Remec, Tine Kos, Ciril Abram, Nikolaj Omersa, Miha Maleš, Fr. Godec, Ksenija Prunkova — to so ilustratorji Zupančeve knjige. M. Gasparija risba »Velikan Nenasit« pa je reproducirana v dvobarvnem tisku tudi na ovojnem listu platnic. Knjiga se priporoča sama po sebi!

SPORT

Hermes otel glavno lavoriko

Zaključni igri na jubilejnem turnirju v Šiški v znamenju dobrega nogometa

Ljubljana, 30. maja.

Kakor je na kratko poročal že »Slov. Narod«, je ZSK Hermes v minulih praznikih proslavil 25 letnico obstoja z nogometnim turnirjem, na katerem so razen moštva slavljenca sodelovale še enajstorice Ljubljane, Marsa in Mladike. Obisk dvodnevnih prireditev, ki jim je kumovalo res pravo praznično vreme, je bil izredno lep, posebno včeraj, ko se je zbralo na divnem stadionu v Šiški do 1000 gledalcev. Razen številnega občinstva so prišli vrlim šiškenskim sportnikom čestitat tudi mnogi predstavniki domače javnosti, med njimi včeraj vršilec dolžnosti župana gen. tajnik Jančigaj, prav tako pa tudi zastopniki raznih sportnih društev iz Ljubljane. Za turnir so bila pripravljena krasna darila, med njimi kot najlepše — darilo pokrovitelja proslave prezidenta pokr. uprave. div. generala Rupnika. Organizacijska stran proslave je uspela v vsakem pogledu in moramo Hermežanom samo čestitati, da so kljub sedanjim časom izvedli pestro prireditev v splošno zadovoljstvo.

Sportni uspeh je morda nekoliko šibkejši od propagandnega, kajti spored prvega dneva zaradi majave forme nastopajočih ni vzbudil pravega navdušenja, zato pa je treba izreči vse priznanje istim igralcem za njihov nastop v obeh včerajšnjih tekmah, ki sta pokazali največ, kar smo letos zmogli na tem zelenem polju. In še eno je treba poudariti posebej: moštva so ta dan — z res redkimi izjemami — zaigrala fair in disciplinirano in nam tako bežno pričarala sliko one prave sportne borbe, iz katere naj izide zmagovit oni, ki je res tudi boljši. Posamezniki, ki so pokvarili celotni vtis, so bili to pot zelo opaženi.

Razpored turnirja je obsegal oba dneva po dve tekmi, od katerih sta se nedeljski — kakor je bilo kratko že objavljeno — končali z gladkima zmagama obeh boljših na papirju — Hermesa in Ljubljane. Medtem ko je Hermes imel lahko delo z Mladikarji in si z izidom 6 : 0 izstavil najzgovornejšo legitimacijo za včerajšnji finale, je Ljubljana v srečanju z Marsom odrezala manj zveneče. Po njeni nedeljski igri pa tudi drugače ni moglo biti; zmerom nevarni Hacler je sicer trikrat zadel v vrata, v ostalem pa je enajstorica precej iskala samo sebe, pri čemer pa tudi Mars ni držal križem rok. Taka sta kot kandidata za glavni lovor vstopila v včerajšnji finale — oba pričakovana zmagovalca, za tretje mesto pa sta se merjla oba premaganca Mladika in Mars.

Mladika — Mars 5:3 (2:1)

Mladika: Kordež I, Keržič I, Gvardjančič, Trtnik, Pleško, Škerjanc, Keršič II, Kordež II, Verbek, Bajc, Šibenik.

Mars: Pavlica, Tršan, Ban, Starman, Perko, Pišek, Lončarič, Gale, Piskar, Zajc, Kocjan.

Sodnik: Safošnik. Gledalcev: do 300.

Gole: Do odmora 2 : 1 za Mladiko. Po odmoru v 9. min. 3 : 1, pa zopet 3 : 2. Nato dolgo nobene spremembe in slednjič v 35. min. 4 : 2. Dve minuti kasneje zniža Mars na 4 : 3, toda kmalu nato uide spet Mladika na 5 : 3 in tako ostane do konca. Koti 6 : 2 za Ml.

Zasluženo zmaga Mladike, ki je pokazala več volje, boljši start in tudi kaj odločnosti pred golom. Marsova obramba ni bila nekoristna, toda vratar je nekajkrat zaplaval in nasprotniki so šteli gole. Seveda je treba upoštevati, da so premagani poslali v boj več mladih moči, ki sta jih tempo in značaj igre spravila ob marsikatero dobro potezo. Tekma je tekla živahno in po vrstnem redu zgoditkov tudi prav zanimivo, ni pa nikoli prestopila mej dovoljene igre.

Hermes — Ljubljana 2:2 (2:2)

Hermes: Razbornik II (Oblak), Antonič, Aljančič II, Sočan II, Sočan I, Košenina, Stadler, Brodnik, Aljančič I, Rogelj, Kranjc.

Ljubljana: Plečko, Dekleva, Rupar, Perharič, Pilej, Pelicon, Smole, Bertoncelj Pepe, Hacler, Volavšek, Smole.

Sodnik: Makovec. Gledalcev: okrog 1000.

Goli: V 14. min. prejme Brodnik žogo z desne, štirje »Ljubljančanič gledajo in že sedi v desnem kotu vodilni gol za Hermes 1 : 0. V 23. min. izkoristi Hacler žogo, ki Razborniku pri vsej sigurnosti ni ostala v rokah, in pošlje iz neposredne bližine v mrežo. Stanje je izravnano. Toda samo 2 minuti pozneje je na strelu Brodnik; Plečko ne računa z zavitim strelom in vetrom in žoga že prekorači črto. 2 : 1 za H. V 43. min. dobi žogo spet Hacler in nič ne pomaga več vsa vratarjeva prisebnost. Stanje je spet izenačeno 2 : 2. Tako ostane do konca. Koti 6 : 1 za Lj.

V ogorčenem dvoboju za najlepše darilo turnirja je zmagal Hermes, čeprav je bil njegov izid neodločen, zmaga Ljubljane pa v drugi polovici igre večkrat manj kakor na niti. Toda, ker v nogometu štejejo samo zgoditki in je včasi treba imeti tudi srečo, je remis ostal nespremenjen in Hermesovi prijatelji so užili zanj mnogo veselja. Ne glede na čast in prejeto darilo pa je treba izreči priznanje obema, kajti vsaj do odmora sta si bila enakovredna in borca velikega kova (po ljubljanskem ključu). Kar je Ljubljana imela prednosti zaradi tehnične premoči posameznikov in večje vigranosti svoje enajstorice, toliko so Hermežani nadoknadili z voljo in požrtvovalnostjo. Slednje velja predvsem za krilsko vrsto, pa tudi ožja obramba se je držala več ko potrebno. Napad je zaostajal za nasprotnikovim, imel pa je v Brodniku zelo prodornega moža, ki je res tudi dvakrat pogodil v črno. Petorica Ljubljane v napadu še zmerom ni homogena, to pot je bila še manj zaradi rezerve v desni zvezi. Hrbtenica moštva je slej ko prej trojica P. v krilcih in tudi ožja obramba si polagoma ustvarja solidno znanje, čeprav je vratar kriv drugega zgoditka. Obe moštvi sta v včerajšnji tekmi zaigrali zelo fair, pri tem pa tudi — vsaj do odmora zares in zagrizeno za vsak centimeter igrišča. Po odmoru je živahnost mestoma popustila, je pa proti koncu spet prikipela do dramatičnega zaključka, ki je posebno na Hermesovi strani zahteval silnega napora in nepopustljive vztrajnosti. Včeraj smo torej — in sicer prvič letos — gledali uro ali nekaj več dobre nogometne igre

Po končani drugi tekmi — omeniti moramo dva lahkoatletska vložka v odmorih, ki sta nas sredi nogometnih razburjenj boleče spomnila na našo pastorko, lahko atletiko — je predsednik kluba dr. Mauri čestital moštvom za doseženе uspehe, predsednik »Sloge« načelnik Franjo **Podbregar** pa razdelil darila. ZSK Hermes je otel glavni lovor, naslednja pa Ljubljana, Mladika in Mars, povrh tega pa so bile izročene tudi spominske plakete najbolj zaslužnim klubovim delavcem.

Kaj je bilo še novega?

Binkoštni prazniki so že tradicionalni termin za sportnike in kaj čuda, če je tudi drugod po svetu — predvsem so nam dostopna poročila iz Nemčije — v teh dnevih mrgolelo sportnikov na vseh različnih terenih. Izmed obilice dogodkov mislimo tukaj zabeležiti samo naslednje:

Nogometna reprezentanca Zagreba je gostovala v Nürnbergu in igrala s kompletnima I. FC Nürnbergom kot mestno reprezentanco neodločeno 3 : 3. V ponedeljek so Zagrebčani nastopili v Augsburgu in izgubili tesno s 4 : 5.

Zagrebški Gradjanski je sodeloval na jubilejnem turnirju Floridsdorfer AC na Dunaju, kjer je prvi dan izgubil z 2 : 3 proti moštvu jubilanta, naslednji dan pa zmagal nad pokalnim prvakom Nemčije Vienno z 1 : 0. Kot najboljše moštvo se je na tem turnirju pokazal nekdanji prvak Rapid, ki je premagal Vienno s 7 : 3 in odpravil tudi enajstorico FAC s 3 : 0. Tako je Gradjanski zasedel tretje mesto.

Dunajska Austria je gostovala na Slovaškem in zmagala v Nytri nad tamkajšnjim nogometnim klubom s 3 : 2.

Med ostalimi tekmami: Wilhelmshaven 05—Hertha SC 7 : 0, »Rdeči lovci«—Hamburger SV 3 : 1, Dunsburg—Mannheim 2 : 1 itd.

Pismo iz Monakova

Monakovo, sredi maja

Te dni je bil v okolici Monakova vsakoletni medmestni slalom s kajaki. Proga v Thalkirchenu na reki Isarj je bila srednjetežka, toda kljub temu je 7 dobrih kajakašev moralo neprostovoljno v hladno kopelj. 7 obratov za 360 stopinj in 8 obratov za 180 stopinj ter še 11 vrat je izpolnilo 640 m dolgo progo. Udeležba tekmovalcev je bila kljub temu, da so prišli tudi gostje z Dunaja, Ulma in Bamberga, v primeri z lansko precej nižja. V seniorski skupini, v kateri je bilo vsega 23 tekmovalcev, je nastopil tudi član ljubljanskega Kajak-kluba Adolf Mikuš, ki mu je uspel za sedanje razmere prav čeden plasman na petem mestu. Zmagovalec v tej skupini je bil domačin Reger, ki očitno še nima enakovrednega tekmeca med svojimi rojaki, na drugo mesto pa se je plasiral Dunajčan Pillwein, ki ga tudi že ljubljanski kajakaši dobro poznajo z mednarodnih nastopov prejšnjih let. Med ženskami je bila prva Monakovčanka Stirner.

Izmed podrobnih izidov navajamo samo seniorske do 10. mesta, ki so bili naslednji:

1. Reger (Monakovo) 452 točk, 2. Pillwein (Dunaj) 475, 3. Meyer (Monakovo) 481, 4. Spensberger (Monakovo) 486, 5. *Mikuš (Ljubljana) 489*, 6. Mayer (Ulm) 494, 7. Nozera (Dunaj) 527, 8. Prell (Bamberg) 584, 9. Reithofer (Monakovo) 596, 10. Bayer (Ulm) 609 itd.

A. M.

Razprava o dveh večjih tatvinah v Šiški

Oškodovani sta bili tvornica papirnih izdelkov „Papirocel“ in manufakturna trgovina Otona Semelroka

Po dveh nadaljevanjih se je v četrtek končala pred okrožnim sodiščem kazenska razprava proti A. Z., ki je bil nazadnje zaposlen kot sluga pri tvrdki Papirocel, in 24-letnemu delavcu Stanku Pangeršiču, delavcu pri isti tvrdki. Obtožnica ju je dolžila dveh večjih kaznivih dejanj: da sta od sept. lani do 20. jan. letos odnesla tvrdki Papirocel, katere lastnik je Albin Adamič, okoli 4000 kg papirnatih vrečic, 500 kg tiskarniškega papirja in 100 kg vrvice. Lastnik je ocenil vrednost teh izdelkov na 64.500 lir. Tatvina naj bi bila izvršena postopoma. V drugem primeru je šlo za vlom v Semelrokovo manufakturno trgovino. Vlom je bil izvršen v noči na 28. novembra in se je splazil vlomilec v trgovino tako, da je izkopal iz pralnice v prodajne prostore luknjo v zidu. Odnesel je raznega manufakturnega blaga v vrednosti 24.279.50 lir. Obtožnica je dolžila Z. storilstva, Pangeršič pa je bil soobtožen v tem primeru, ker je nekaj ukradenega blaga kupil, čeprav je vedel, da je ukradeno.

Obtoženca sta se v obeh primerih branila krivde. Priče pa so izpovedale za oba neugodno. Tako so pripovedovale, da so ju večkrat opazile, kako sta v večernih urah po končanem delu odvažala na triciklu naložene zavoje papirnatih izdelkov iz prostorov tvrdke Papirocel. Javili so se tudi nekateri kupci papirja in je bilo tako mogoče ugotoviti posamezne količine prodanega papirja. Preiskava pa ni mogla obtožencema dokazati, da sta kriva v polnem obsegu in da sta samo ona odnesla vso količino papirnatih izdelkov, ki jo je navajala obtožnica.

V drugem primeru ni bilo neposrednega dokaza za Z. krivdo. Pri vlomu ali pa neposredno po njem ga ni videla nobena priča. Za njegovo krivdo je govorilo predvsem dejstvo, da so našli pri njem nekaj blaga, ki je izviralo iz te tatvine. Z. je del blaga izročil v prodajo ali pa ga prodal še nekaterim drugim, med njimi tudi Pangeršiču. Drugi kupci so bili amnestirani. Z ukradenim blagom je obdaril tudi nekaj otrok za Miklavža. Na vprašanje, od kod mu blago, če ni on vlomil, je odvrnil, da ga je kupil od Stanka Ferfolje, ki je po njegovem mnenju najbrže izvršil vlom pri Semelroku. Preiskava ni mogla z vso gotovostjo ugotoviti, ali se je Ferfolja v kritičnem času mudil v Ljubljani. Na policiji ni bil prijavljen že dve leti, pa tudi Prehranjevalni urad mu zadnja leta ni izstavljal živilske nakaznice. Zanimivo je, da Z. za nekega amnestiranega soobtoženca ni hotel vedeti, da bi mu bil izročil nekaj blaga v vrednosti okoli 1100 lir v komisijsko prodajo. Na to obremenilno okolnost je »pozabil«.

Na podlagi zbranega dokaznega gradiva in izvedene razprave so sodniki spoznali oba obtoženca za kriva. Z. je po obsodbi ukradel tvrdki Papirocel neugotovljeno količino papirnatih izdelkov, najmanj pa v skupni vrednosti 6130 lir, Pangeršič pa v skupni vrednosti 3850 lir. Z. je bil spoznan za vlomilca v Semelrokovo trgovino, pri čemer je Pangeršič sodeloval z nakupom nekaj ukradenega manufakturnega blaga. Anton Z. je bil obsojen na 4 leta robije in 3 leta izgube častnih pravic, Stanko Pangeršič pa na 11 mesecev strogega zapora in 1 leto izgube častnih pravic. Oba obtoženca sta bila že kaznovana.

Razpravo je vodil kot predsednik sos Rajko Lederhas, kot sosodnika sta sodelovala sos Valentin Bidovec in sos Hubert Repovž. Obtožnico je zastopal državni tožilec Branko Goslar, obtoženega Z. pa je branil odvetnik dr. Šubic.

DOBRA KNJIGA

pripravlja za mesec junij slavno delo velikega danskega pripovednika JENSA PETRA JAKOBSENA, ki ga s tem prvič v knjižni obliki predstavljamo Slovencem:

„MARIJA GRUBBEJEVA“

To izredno, klasično umetnino literature XIX. stoletja, ki se bo uvrstila med najbolj priljubljene izdaje naše zbirke, so zaradi njene vsebinske pestrosti in slogovne barvitosti primerjali s staro stensko preprogo, pretkano s podobami v zlatu in v svili. Ves čar nordijske renesanse je razlit nad to knjigo o hrepenenju in usodi nerazumljene, a k višjemu stremeče žene; značaji in zapletki so opisani tako živo in zanimivo, da knjige ni mogoče odložiti brez občutka hvaležnosti do pisatelja, ki nam je razodel toliko svoje zrele življenjske izkušnje.

Knjiga je že v tisku, prevedel jo je B. Stopar.

Mladi prašički

Interesenti za mlade prašičke naj se zglase najkasneje do 1. junija pri

Gospodarski zvezi

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA Tel. 27-30

V ORIGINALU! Veliki varijetejski in revijski film UFE, poln lepote in blesteče elegance, z **Mariko Röck** v glavni vlogi

KORA TERRY

Po istoimenskem romanu **H. C. v. Zobeltitz-a** — Sodelujejo: **Josef Sieber, Will Quadflieg, Will Dohm** in drugi odlični umetniki

Režija: Georg Jacoby

Predstave ob: 16. in 19. uri

KINO UNION Telefon 22-21

More biti ženska dober detektiv? Mlada, častivredna uradnice detektivske pisarne dobi naročilo, da zasleduje navidezno nezvestega moža. Med zasledovanjem se ji pripeti marsikaj smešnega in zabavnega, dokler je lastni šef ne dobi

IN FLAGRANTI

V glavnih vlogah: **Ferdinand Marian, Margot Hielscher** i. t. d.

Predstave ob: 16. in 19.15 uri

KINO MATICA Telefon 22-41

Mariborčanka **Elfie Mayerhofer** in Ljubljančanka **Fifi Hille (Ellen Hille)** v sijajnem pevskem filmu

SLAVČKOVA PESEM

Najlepše arije iz »Traviate«, »Bohеme«, »Madame Butterfly« in »Gasparone« — V ostalih vlogah: **Johannes Riemann, Paul Kemp, Theo Lingen** itd.

Predstave dnevno ob: 16. in 19. uri

†

Vsem sorodnikom, tovarišem, prijateljem in znancem sporočamo, da je 29. t. m. Bogu vdan dotrpel naš nadvse ljubljeni, blagi soprog, stric, brat in svak, gospod

MIHELIČ JOSIP

UPRAVITELJ POMOŽNE ŠOLE

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo 31. t. m. ob ½3. uri popoldne z žal, kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 29. maja 1944.

MIHELIČ JOSIPINA, žena in ostalo sorodstvo

Mali oglasi

Službe išče

POSTREŽNICA išče zaposlitve za ves dan, dvakrat tedensko popoldne prosta. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Mlada postrežnica«. 13169-1

Službo dobi

GOSPODINJSKO pomočnico iščem za svojo sestro, k boljši družini, proti dobri plači in oskrbi. Naslov v ogl. odd. Jutra. 12584-1a

BRIVSKEGA pomočnika sprejme takoj salon v središču. Plača po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodno«. 12993-1a

KUHARICO, samostojno v kuhi in popravljanju sob, išče boljša tričlanska družina. Plača in hrana zelo dobri. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dališa spričevala«. 12842-1a

POSTREŽNICO, pošteno, sprejmem od 10 do 12 v središču mesta. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13168-1a

POMOČNICO sprejme takoj »Salon Marina, Sv. Petra cesta 27. 13162-1a

TESARJA ali MIZARJA zmožnega tesarskih del, takoj sprejmem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13151-1a

DEKLE za pomoč v buffetu in stanovanju, iščem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13156-1a

Zaslužek

FILATELISTI! Za nizek honorar izdelujem albume vseh držav Evrope. Naslov v ogl. odd. Jutra. 12727-3

Vajenci (ke)

VAJENCA (-KO) sprejme krojaški salon Bizjak, Vegova 12. 13155-44

Prodam

ŠPORTNI VOZIČEK prodam. Rezijanska 11. — Ogled od 18. do 19. ure. 13178-6

Knjigi PREŠEREN, I. in II. del, vezani, zadnji izdaji Tiskovne zadruge — prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 12824-6

KAUČ, popolnoma nov, mizarsko izgotovljen, z dvema predaloma, prodam. Ogled iz prijaznosti pri pleskarju Ivan Vrbincu, nasproti hotela Štrukelj. 13177-6

RADIO 4+1, nov, ugodno prodam. Ogled od 18 do 20. Gestrinova 8, V. stopnišče, IV. nadstropje, vrata 14 (Rdeča hiša). 13166-6

ŽELEZNE SODE od olja, nekaj komadov, prodam. Pločevina 1 mm. Vprašati K. A., Lepi pot 1 pri tobačni tovarni. 13160-6

OTROŠKO POSTELJICO špetano, moderno, prodа Artnak Josip, mizarstvo, Jenkova 7. 13154-6

PEGE IN LIŠAJ Vam zanesljivo odstrani Alba krema. — Drogerija Kanc, Židovska ulica 1. 13180-6

BRAMORJE prav gotovo pokončate z Bramorin zmi. Z navodilom v drogeriji Kanc, Židovska ulica 1. 13181-6

MRČES IN GOLAZEN: uši, stenice, bolhe, ščurke, molje, miši, podgane, voluharje in bramorje zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica 1. 13179-6

Kupim

MOŠKE OBLEKE čevlje, perilo, pohištvo in druge predmete, stalno kupuje: Drame Alojzija, Ljubljana, Gallusovo nabr. 29. 12524-7

CO-CI in vse druge znamke italijanske okupacije, tudi nekompletne serije, kupim. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod »Okupacijske znamke«. 12499-7

Vsako ANTIKVARIČNO slovensko knjigo, revijo, časopise, posamezne odtise kot tudi stare listine kupuje in najbolje plačuje Knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva ulica 6. J-389-7

MANJŠO ZBIRKO starih znamk, tudi samo posamezne dežele ali nevrjene, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Cenac 12927-7

OTROŠKE VOZIČKE kupuje, prodaja in zamenjuje Promet, nasproti križanske cerkve. 12905-7

ŠIVALNE STROJE vseh vrst kupuje Promet, nasproti križanske cerkve. 12905-7

STEKLENICE različnih vrst, kupujemo. Dobro plačamo. Na Vašo željo jih prevzemamo na domu. B. Guštin, Vodnikov trg 2. J-318-N-7

KOŽE DIVJAČINE in domačih živali kupuje krznarstvo Rot, Mestni trg št. 5. J-371-7

VREČE prazne cementne in slične, papirnate, kupuje PETRONAFTA, Ciril-Metodova cesta št. 35a. J-380-7

300 kv. m DETELJIŠČA kupim in plačam dobro ali zamenjam za travo in doplačam. Prednost lega od bežigrajske gimnazije pa do bloka Ježica ali Šmartno. Boc, Bežigrad, Albanska 39 13176-7

Električni KUHALNIK kupim. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Dober kuhalnik«. 13172-7

Das grosse KNEIPPBUCH dobro ohranjeno, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13163-7

Elektr. KUHALNIK na dve plošči, kupim. Ponudbe z navedbo cene in opisom na ogl. odd. Jutra pod »Kuhalnik«. 13164-7

DAMSKI PLAŠČ lep, za visoko postavo, ali blago in obleko za 13 letnega dečka, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13165-7

ZOGO otroško ali nogometno, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13159-7

V najem

ČEZ POLETJE vzamem v najem del vrta ali celega, ne za obdelavo, temveč za bivanje na svežem zraku gospe, ki težko hodi. Ponudbe z označbo kraja na ogl. odd. Jutra pod: »Dobro plačilo«. 13171-17

LOKAL za slaščičarno, iščem v Šiški ali pa v centru Ljubljane za takoj, po možnosti tudi kuhinjo in sobo ali samo sobo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober plačnik 50« 13161-17

Stanovanje oddа

DVOSOBNO lepo, suho stanovanje s pritiklinami v trnovskem okraju zamenjam za istotakega kjer koli. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Suha lega« 13173-21

Stanovanja išče

ENO- ali DVOSOBNO komfortno stanovanje, najraje v Rožni dolini, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Do 600«. 13153-21a

Sobo odda

DVE SOBI, elegantno opremljeni, spalnica (ena ali dve postelji) in sprejemnica, v naistrožjem središču, z vsem komfortom, takoj na razpolago. Vprašanja na ogl. odd. Jutra pod »Udoben dom«. 12849-25

OPREMLJENO SOBO, lepo, oddam pri sodniji. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13170-23

2 OPREMLJENI SOBI oddam trem bolišim, zaposlenim osebam. Vhod s stopnišča. Židovska ulica 3/II. 13152-23

Razno

KRZNENE PLAŠČE in drugo kožuhovino sprejemamo v popravilo po znižanih cenah in v shrambo čez poletje. Ne odlašajte, pripesite čimprej! Rot, krznarstvo, Mestni trg. J—386—37

ZLATO ZAPESTNICO sem izgubila v nedeljo po Rožni dolini do Rožnika. Oddati jo proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 13175-37

Nepremičnine

pri prodaji ali nakupu posreduje najsolidneje in najhitreje:

Realitetna pisarna ANDREJ ZAJEC, Tavčarjeva ulica 10.

J-390-20

L. Frick: 13

Usoda pri telefonu

Roman

»Saj bi rada šla,« pravi Liza, »a danes je vendar v hotelu plesni večer, in gospodu Oltenu sem obljubila, da pojdem v njegovem spremstvu tja, ko sva skupaj tako dobro uvežbana.«

Gerhard Meisinger gleda za sinjkastim dimom svoje cigarete. »Kdo pa je prav za prav ta gospod Olten?«

»Oh, ne vem natanko, menda zastopnik ali nekaj takega, prejšnje čase je poučeval v baletni šoli, zato tako izvrstno pleše. Sicer pa je zelo duhovit in izobražen mož, potomec starega plemiškega rodu, kakor mi je pravil. Zakaj se smeješ, ali mar dvomiš o tem?«

»Ne zameri, meni se zde taka ‚priznanja' značilna za to vrsto moških. Vam lahkovernim dušicam je seveda vse suho zlato.«

Liza se čuti po moževih besedah osebno žaljeno in mu zelo nemilostno odgovori. Ne, Gerhardu Meisingerju ni prav nič do tega, da bi nadaljeval tak pomenek; zato konča z izjavo, da se za svojo osebo odzove povabilu gospe Gebhardove. »Vsekako bi se ji užalilo, če bi odbila, in razen tega ne maram pokvariti Dieterju veselja.«

»A, tako, Dieterju. Kupi mu za rojstni dan lepo, primerno knjigo ali zanimivo zbirko znamk,« de Liza, ki jo je zavest, da njen plesni večer ni več v nevarnosti, takoj storila spravljivejšo. —

S skromnimi sredstvi in obilno spretnostjo je Kristina vse kar najlepše pripravila za slavje. Med sadnim drevjem na vrtu gore rdeči in pisani lampiončki, v prostorni hladnici stojita dve, s šopki poljskih cvetlic okrašeni mizi za goste, ena za odrasle, druga za mlade ljudi — Aleksu, Dieterju in Loti Stetnerjevi sta se namreč nocoj pridružili domači dve, predivastopiavi, plahi deklici, ki se takoj z veseljem lotita tort in drugih dobrot, drugače pa skoraj ne dasta glasu od sebe in le na neposredna vprašanja vljudno odgovarjata »da« ali »ne«.

Nekoliko pozneje pride Gerhard Meisinger v slovesni črni obleki, ki pozdravi gospodinjo s poljubom na roko in šopkom krasnih rož, nato pa se obrne k mladini, zlasti k slavljencu, ter ga obdaruje s pustolovnim romanom in izbero poštnih znamk; po Dieterjevem blaženem vzkliku je soditi, da morajo biti prav posebni kosi.

»Ali! Toliko fant niti o božiču ne dobi!« se Kristina z rahlim očitkom obrne k darovalcu.

»To je od Lize in mene skupaj,« se Meisinger pobrani in opraviči ženo, zakaj ni prišla. »Nerazumljivo mi je, kako more biti človek tako neumen na ples. A vsak ima svoj okus, kaj ne?«

»Upam, da vam ne bo žal, gospod Meisinger, da ste mi podarili ta večer.« Kristina seznani gosta z domačimi, z dobrodušnim upokojenim višjim gozdarjem gospodom Möllerjem, ki venomer puha iz pipe, in njegovo okroglo ženico.

Na ponudbo so slastno pripravljeni kruhki, dve krasni, doma spečeni torti in k temu breskova bovla, ki jo nataka Aleks. Möllerjev gramofon igra vrle stare napeve, ki jih mladina — kako bi moglo biti drugače! — kmalu odbije kot dolgočasne. Lota Stettnerjeva je prinesla svoje lastne plošče, najmodernejše plesne popevke. Lepo, toda kako je s plesalci? Brata imata šele začetne pojme, kajtu tudi Aleks, ki mu je sedemnajst let, ni hotel doslej o plesnem tečaju in vsem, kar je z njim v zvezi, nič slišati. Lota se nekaj časa ukvarja z njim, da bi ga spravila v zagon, nato pa mahoma preseneti družbo z napovedjo, da bo zdaj slavljencu v čast zaplesala solo.

»Step, kakopak, o čem drugem pri meni ni govora,« izjavi. »Razsvetljava je tu seveda zelo skopa. Treba bi bilo žarometov . . .«

Aleks najde rešitev in si izposodi od domačih dve kolesarski svetilki, med tem ko Lota izvleče iz svojega malega kovčega plesne čevlje, krilo in čevlje pa spravi, da se takoj nato pokaže v bluzi in kratkih hlačkah. Na gramofon položе pravo ploščo in že se vrti dekle po tlakovani vrtni poti, ki jo Aleks osvetljuje s svojima svetilkama. Njen ples priča o izobrazbi in talentu, posebno za grotesko, kakor je videti. Vsi ploskajo in burno zahtevajo ponovitev, ki jo umetnica vkljub vidni upehanosti še prerada navrže.

»Glejte, glejte, tako se razvija Stettnerjeva mala,« izreče Meisinger svoje priznanje. »Dobro izvežbano telesce ima, in mnogo pridnosti je bilo treba, da je dosegla te točne gibe.«

»Ali misli postati plesalka, ogovarjajo Loto z vseh strani, in kje se je učila? Je nemara pri baletu in nastopa že javno?

Ta, ki jo tolikanj občudujejo, si obriše potno čelo in se smehlja, kajti pohvala ji očitno godi, nato pa važno in skrivnostno pove: oče in mati še nič ne vesta, dovolila sta ji samo nekaj telovadnih ur povrhu dekliške šole. Ker pa ima toliko veselja do plesa, ki je takisto nekakšna telovadba, jelite, se je lani zapisala v tečaj. Nekega dne bo očeta in mater kratko in malo postavila pred dovršeno dejstvo. »Potem morata stara privoliti, naj hočeta ali ne.«

Kristina ni kajsi navdušena nad načinom, kako Lota govori o roditeljih, čeprav meni sama pri sebi, da spričo dekletove mladosti ne gre strogo polagati vsako besedo na tehtnico. Biti mati in ne poznati druge skrbi kakor za otrokovo vzgojo in in njegov razvoj, lepega dne pa spoznati, da te otrok vara in te ima nemara celo za nadležno oviro, ki napotuje uresničenju njegovih želja — Kristino je kar groza, če pomisli, da bi se ji utegnilo tudi z njenima sinovoma tako zgoditi. — — —

»Vas smem prositi za valček?« zdrami Gerhard Meisinger gospodinjo iz njene zamišljenosti.

Z velikimi kamenitimi ploščami obložena pot med fižolovkami in ribezovimi grmiči je plesišče, pisani lampioni jo oblivajo z nihajočo svetlobo, in z gora diha prelestna svežina. »Koliko lepše je tu kakor v ‚Planinskem dvoru',« reče Gerhard Meisinger.

Pri naslednjem valčku se zasuče tudi višji gozdar s svojo ženo, in predivolasi hčerki ju zamaknjeno spremljata z očmi. Aleks mora kmalu vnovič napolniti kozarce z bovlo. Domačin, razgret od alkohola, se baha s čedalje čudovitejšimi lovskimi prigodami, med tem ko se gospa Möllerjeva kar ne naveliča izpraševati o Berlinu: ali so tam res na strehah vrtovi z gredicami in travo in pravim drevjem, in ali je resnica, da ima neka veleblagovnica celo svojo lastno železniško postajo. Gospa Kristina in gospod Meisinger se rade volje vrstita in ji dajeta zaželene odgovore, ki se jim ne more dovolj načuditi.

»Za Boga, otroka morata v posteljo, zadnji čas je že,« se gospa Möllerjeva zdajci spomni svojih materinskih dolžnosti. S priklonom in »lahko nočjo« se dekletci poslovita in se gospe Kristini še posebej zahvalita, preden izgineta v hišo.

Lota Stettnerjeva z obžalovanjem ugotovi, da je tudi zanjo prišla ura slovesa, ker je materi obljubila, da bo najpozneje do polidvanajstih spet pri nji.

»Tedaj spremim gospodično v hotel,« de Gerhard Meisinger in se jame takisto pripravljati, da odide.

»Gospodično Stettnerjevo lahko spremita Aleks in Dieter. Ali nam ne bi hoteli še nekoliko drugovati, gospod Meisinger?« povabi Kristina gosta, naj še ostane.

»Rade volje, če smem, tem bolj, ker me, da po pravici povem, prav malo miče, da bi se po tem prijetnem večeru z vami še pridruževal hotelskim gostom in občudoval Lizine plesalske umetnije.«

»Oh — zato! Pa sem že upala, da vam bo pri meni tako všeč — —«

Meisinger se zasmeje. »To bi se vam zdelo dobrikanje, jelite, čeprav je čista resnica. Kaj hočete, rajši sem robat in neotesan, kakor da bi stresal poklone; moja natura je taka. Liza zmerom tako pravi in bojim se, da ima prav.«

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič